

Izdaja upravni odbor
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor

Jože Delalut, Franc Fale,
Alojz Janežič, Ivo Kohlen-
brand, Marjan Kolar, Fran-
čiška Korošec, Jože Šater

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar

Tel. 85 030, int. 304

Tisk: CP Mariborski tisk
Maribor

Franc Fale

20 let delavskega samoupravljanja

Pred dvajsetimi leti, ali natančneje 24. februarja 1950 je bil na pobudo družbenopolitičnih organizacij v železarni Ravne ustanovljen delavski svet podjetja, čeprav je bil temeljni zakon o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi podjetji in višjiimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih sprejet v zvezni skupščini šele 27. junija 1950. Začetek delavskega samoupravljanja beležimo v naši delovni skupnosti torej pred 20 leti, z uveljavitvijo omenjenega zakona pa je bilo samoupravljanje uzakonjeno na področju vsega gospodarstva.

Ker zgodovina ljubi resnico, moramo na spomeniku začetka delavskega samoupravljanja pred upravno zgradbo železarne Ravne popraviti datum 9. september 1950 na 5. september 1950. Tega dne je bilo po sprejetju zakona prvo redno zasedanje delavskega sveta našega podjetja, čeprav je bil — kot rečeno — ustanovljen že 24. februarja 1950.

Zgodovina o ideji delavskega samoupravljanja se je začela že pri socialistih-utopistih (Ch. Fourier, R. Owen, V. Considerant). Prvo temeljito znanstveno obrazložitev delavskega samoupravljanja pa je postavil Karl Marx. Pariška komuna leta 1871 je z dekretom poskušala uveljaviti določene oblike samouprave.

Po zmagi oktobrske revolucije v Sovjetski zvezi so bili ustanovljeni organi delavske kontrole. V drugih državah, zlasti po Evropi, se je po 1. in še posebej po 2. svetovni vojni pojavilo določeno sodelovanje delavcev pri upravljanju. Toda to sodelovanje je zelo omejeno. Nanaša se le na maloštevilne zastopnike delavcev, ki lah-

ko predlagajo, svetujejo, v nekaterih primerih pa tudi soodločajo.

Povsod tam, kjer je ustavno zajamčena privatna — kapitalistična — lastnina, so sredstva za proizvodnjo (tovarne in stroji) v rokah privatnika ali privatnih družb. Odločujoči vpliv je vedno bil in bo ostal na strani lastnika. Delno sodelovanje delavcev v upravljanju je sicer določen napredek, ki zaenkrat žal ne pomeni mnogo, vendar pa tudi tu gre delavska samouprava, čeprav zelo počasi, svojo pot naprej. Množice delavcev po vseh državah sveta hočejo vedno bolj odločujoče posegati v

samoupravljanje gospodarskih organizacij. Tudi v socialističnih državah na vzhodu, kjer je državna oblika lastnine, samouprava ne pride do izraza. Tam gospodari državni aparat, ne pa delavci — proizvajalci.

Po zmagovito končani 2. svetovni vojni je ljudska oblast v Jugoslaviji z nacionalizacijo in zaplembo premoženja sodelavcem okupatorjev in izdajalcem ustvarila svoje materialne pogoje. S tem je nastala pri nas najnižja oblika socialistične lastnine, ki smo jo nazivali državna lastnina.

Po osvoboditvi do leta 1950 zato govorimo o tako imenovani državni lastnini nad sredstvi za proizvodnjo. Takrat je vse urejala država v svojem imenu prek državno upravne administracije. To povojno obdobje zato imenujemo obdobje državnega socializma ali s tujkama dobo etatizma in

V bregu

IZ VSEBINE

Razprava o predlogu novega statuta — Gregor Klančnik — generalni direktor slovenskih železarn — Z zasedanja delavskega sveta — Iz dejavnosti sindikata — Izdelava in funkcionalnost osebnih zaščitnih sredstev — Sklepi upravnega odbora — Tehnične izboljšave — Gibanje izostankov in dohodkov bolnikov v letu 1969 — Rezultati ankete o letovanju v počitniškem domu v Portorožu — Strokovna posvetovanja in raziskave — Smer študija — Podaljšano bivanje učencev v šoli — Kulturna kronika — Športne vesti

centralizma. Vodenje in komandiranje je izvajala državna administracija z vrha ali iz centra. Takrat še nismo poznali delavskega samoupravljanja. To obdobje zato imenujemo tudi dobo administrativnega socializma. Oblika lastnine nad sredstvi za proizvodnjo (tovarne, stroji) je bila državna. Le na področju kmetijstva smo poleg državne lastnine poznali tudi obliko zasebne lastnine — kmetijskih posestev. Za to dobo našega gospodarstva je značilno, da so se vedno bolj krepili državni organi in imeli odločilen vpliv v vseh panogah gospodarstva.

S temeljnim zakonom o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi podjetji in z višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih pa je bilo pri nas samoupravljanje uzakonjeno. Davna ideja socialistov — utopistov in velikih učiteljev znanstvenega marksizma je bila uresničena. Prvič v vsej zgodovini človeštva se je to zgodilo v mali Jugoslaviji, v naši socialistični domovini. Velika želja vseh delavcev — proizvajalcev, da upravljajo neposredno s proizvodnjo, je bila uresničena, parola: **DELAVCEM TOVARNE, KMETOM ZEM-LJO** pa tudi formalno pravno uzakonjena. Iz nižje oblike državne lastnine smo v Jugoslaviji s samoupravljanjem razvili višjo družbeno obliko lastnine, s tem da neposredni proizvajalci sami po svojih organih upravljajo v gospodarskih in vseh drugih delovnih organizacijah.

Ker so bili pred veljavnostjo zakona že v letu 1949 formirani delavski sveti po posameznih podjetjih kot posvetovalni organi direktorja, je tov. Kardelj ob sprejemanju zakona o delavskem samoupravljanju zapisal takole:

»Začeto, nerazvito obliko je treba razviti in jo spremeniti v stalno obliko neposrednega sodelovanja delavcev v upravljanju z našimi podjetji. Take oblike sodelovanja delavcev v upravljanju so velik korak naprej v razvijanju socialistične demokracije in dejansko spreminjajo v prakso princip neposrednega sodelovanja proizvajalcev v upravljanju z gospodarstvom, kot so ga postavili teoretiki marksizma.«

Temeljni zakon o upravljanju z državnimi gospodarskimi podjetji in z višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih pomeni začetek odmiranja funkcije države na področju gospodarstva. Država se vedno manj vtika v gospodarstvo. Na drugi strani pa se je hkrati z delavsko samoupravo začela tudi decentralizacija državne uprave in demokratizacija vsega družbenega upravljanja. Decentralizacija državne uprave se je razvijala vzporedno s krepitvijo samouprave, tako da so v dobi dvajsetih let postale občinske skupščine temeljne družbenopolitične skupnosti z velikimi pravicami in dolžnostmi. Vse delovne organizacije, ne samo gospodarske, pa so dobile svoje samoupravne organe.

Tov. Tito je ob sprejemanju temeljnega zakona o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi podjetji in višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih dejal v svojem ekspezuju leta 1950, da je sprejem tega zakona ena najpomembnejših zgodovinskih odločitev zvezne skupščine in da je zakon, razumljivo, nadaljevanje razvoja socialistične demokracije v naši deželi.

Ustavni zakon iz leta 1953 pa je tudi ustavno zajamčil samoupravne pravice neposrednih proizvajalcev.

Delavsko samoupravljanje je v vsej Jugoslaviji enako kot v našem podjetju po sprejetju ustavnega zakona o delavski samoupravi doživelo še večji razvoj in napredek. Kljub temu da so bile težave in problemi, da še nismo naredili vsega, kar bi lahko in kar bi morali, pa se lahko ponosno ozremo na minulo obdobje dvajsetih let.

V dobi dvajsetletnega delavskega samoupravljanja v železarni Ravne se je marsikaj spremenilo. Delavska samouprava se je postopoma razvijala iz nižje v višjo obliko. V obdobju dveh desetletij je bilo izvoljenih v železarni Ravne 15 delavskih svetov, v katerih je sodelovalo 998 delavcev in odločalo o najpomembnejših problemih z vseh področij železarne Ravne. V osemnajstih upravnih odborih je sodelovalo 172 delavcev, v številnih komisijah pa je delalo v tem času 732 delavcev. Skupaj sta šla skozi vse samoupravne organe 1902 delavca. Čeprav so nekateri bili izvoljeni po večkrat v posamezne organe, vendar to število sodelovanja pri upravljanju dovolj nazorno govori o veliki razsežnosti, ki je zajela na samoupravnem področju železarne Ravne v dobi minulih dvajsetih let.

In kakšen je bil gospodarski napredek železarne v tem času? V letu 1950 je bilo zaposlenih 1570 delavcev. V letu 1970 do 20-letnice delavske samouprave pa je v železarni Ravne zaposlenih že 3516 delavcev. Investicijske naložbe v času od leta 1950 do 1970 so znašale 333,764.456 din. Porast družbenega bruto produkta se je dvignil od 6,835.461 din v letu 1950 na 351,482.635

din v letu 1970. V tem času je bilo zgrajenih 797 družinskih stanovanj in več drugih pomembnih objektov za potrebe delavcev železarne Ravne (dom železarjev, trgovski dom, dom telesne kulture itd.).

Ko v teh dneh slavimo 20-letnico delavskega samoupravljanja v železarni Ravne, lahko upravičeno govorimo o dveh plodnih desetletjih gospodarskega napredka in dobrega dela naših samoupravnih organov.

V polni meri se moramo zavedati, da delavsko samoupravljanje nima samo pravic, temveč je vezano tudi z dolžnostmi. Ne moremo trditi, da smo napravili vse, kar bi lahko in kar bi se dalo, kljub temu pa smo dosegli pomembne uspehe. V bodoče bomo morali v globino in širino. Prepričani smo, da je v samoupravljanju treba izvesti specializacijo in delitev dela ter mu dati še več poudarka. To nam omogočajo zadnje ustavne spremembe, ki dajejo pravico delovnim skupnostim, da si najbolj ustrezno oblikujejo samoupravo, kot menijo, da je zanje najbolj primerno.

Delo v zvezi z novim statutom teče v tem smislu, da se delavska samouprava razširi in poglobi. Prepričani smo, da je v železarni Ravne blizu čas, ko se bomo manj bavili s širokimi investicijskimi problemi in se bomo zato lažje poglobili v organizacijo proizvodnje in delo na področju samoupravljanja.

Ob praznovanju 20-letnice delavskega samoupravljanja bomo največ napravili, če bomo še boljše delali, več naredili in dosegli čim višji dohodek podjetja ter tako ustvarili dobro materialno osnovo bodočemu samoupravljanju v železarni Ravne.

To je naša čestitka in naša želja ob 20-letnici samoupravljanja v železarni Ravne.

Gregor Klančnik — direktor slovenskih železarn

Potem ko je bilo meseca septembra lani konstituirano združeno podjetje, se je 15. januarja letos na Jesenicah sestal delavski svet združenega podjetja. Razen osnovne točke dnevnega reda — imenovanje generalnega direktorja — je delavski svet obravnaval še poročilo o poslovanju železarn, članic združenega podjetja. Tako poročilo kakor tudi razprava sta opozorila na težaven ekonomski položaj železarn. Nakazani so bili ukrepi, ki bi jih bilo za izboljšanje položaja treba storiti pri ustreznih organih oblasti in drugih asociacijah.

Po obširni in tehtni ter dokaj kritični obravnavi je delavski svet poleg sklepov, ki se nanašajo na delo tega organa, sprejel še naslednje sklepe:

1. Za generalnega direktorja Združene-ga podjetja slovenske železarne se soglasno imenuje tovariš Gregor Klančnik, dosednji direktor železarne Ravne. Delavski svet bo ob koncu prvega polletja obravnaval, kako so izvršeni pogoji, ki jih je tovariš Gregor Klančnik pred glasovanjem navedel kot pogoj, da bi v drugem polletju novo funkcijo nadaljeval.

2. V smislu pogojev generalnega direktorja si morata poslovni odbor in direkcija prizadevati za znižanje bremena dolgoročnih kreditov. Doseči je treba:

- ali obročno obračunavanje obresti
- ali bonifikacijo obresti nad 4% obrestno stopnjo.

3. Zaradi obširne ekonomske problematike, ki je bila posredovana že na prvem zasedanju, mora delegacija, ki jo sestavljajo: predsednik delavskega sveta, predsednik poslovnega odbora in generalni direktor združenega podjetja, v času med 19. in 23. januarjem letos obiskati ustrezne funkcionarje — predsednika skupščine SRS, izvršni svet in CK ZKS — ter jih seznaniti s to problematiko.

4. Zadolži se poslovni odbor, da prek ustrezne komisije pripravi predlog financiranja direkcije, sistemizacije delovnih mest in nagrajevanja v direkciji.

5. Naroča se generalnemu direktorju, da imenuje strokovni tim, ki mora do 29. januarja 1970 pripraviti predlog:

- specializacije proizvodnje vseh treh železarn, posebej tiste, ki se lahko že v planu za letošnje leto upoštevajo;

- ureditve medsebojnega notranjega prometa;

- enotnega nastopa pri osrednjih potrošnikih glede na strukturalne spremembe proizvodnje v posameznih železarnah.

6. Do 28. februarja 1970 se mora pripraviti predlog gospodarskega načrta združe-

Za lepšo prihodnost železarjev. Od leve proti desni: predsednik DS Tomaž Ertl, generalni direktor ZPSŽ Gregor Klančnik, sekretar tovarniške konference ZKS železarne Jesenice Tone Varl, predsednik OO sindikata železarne Srečko Mlinarič

Foto: F. Makovec

nega podjetja, da bi ga delavski svet lahko obravnaval na seji, ki bo 4. marca 1970 na Ravnah na Koroškem.

7. Generalnega direktorja se zadolžuje, da sestavi in zadolži tim, ki bo:

— do 28. februarja izdelal predlog inte-

gralno usklajenih investicijskih naložb po 47. natečaju JIB,

— do 15. aprila 1970 izdelal predlog srednjeročnega načrta združenega podjetja slovenske železarne.

-et

Razprava o predlogu novega statuta

Kako v železarni uveljaviti XV. ustavni amandma

Z objavo v Informativnem fužinarju posredujemo predlog v javno razpravo med člani delovne skupnosti. Ob upoštevanju časa, ki nas še loči od roka, ko bo treba predlog posredovati v potrditev delavskega svetu tovarne, je treba razpravo v delovni skupnosti organizirati tako, da bo zaključena do 28. februarja 1970. Želimo, da se v razpravo aktivno vključi čimveč članov delovne skupnosti. Vaše morebitne pripombe in dodatne predloge posredujte komisiji za izdelavo statuta sami ali pa prek vodstev obratov, sindikalnih podružnic ali DS sklopov obratov najpozneje do roka, ko bomo javno razpravo o predlogu v delovni skupnosti zaključili. Komisija upravičeno pričakuje, da se bo kar največ članov delovne skupnosti aktivno vključilo v javno razpravo in tako prispevalo svoj delež k izoblikovanju bodoče organizacije in vsebinske oblike dela samoupravnih organov.

V raznih sredstvih javnega obveščanja že precej časa potekajo obširne razprave o tem, kako naj bi bilo samoupravljanje v bodoče urejeno v delovnih organizacijah. Zasedili smo lahko različna mnenja in predloge organizacijskih oblik. V železarni o tem, razen na komisiji, ki je bila imenovana za izdelavo novega predloga statuta, še nismo dosti govorili.

Če je bilo ob uvedbi samoupravljanja treba s predpisi določiti pravice in dolžnosti samoupravnih organov, način njihove izvolitve in odpoklica, pa bi to na sedanji stopnji družbeno ekonomskih odnosov motilo njihov nadaljnji razvoj. S XV. amandmajem je dana možnost, da delovne organizacije do zdaj z zakonom urejena vprašanja s področja samoupravljanja samostojno uredijo v svojih samoupravnih aktih glede na svoje potrebe in perspektivni razvoj delovne organizacije. Seveda pa je pomembnejša od oblike vsebina njihovega dela. Delo delavskega sveta naj bi zato v bodoče bilo usmerjeno na oblikovanje in usmerjanje gospodarske in poslovne politike in urejanje vseh tistih zadev, ki so skupnega pomena za železarno. Tako zahtevano politiko naj bi izvajali kolektivni izvršilni organi in strokovne službe.

Na podlagi dosedanjih razprav je komisija v železarni poskušala izoblikovati tak predlog novih oblik in vsebine dela samoupravnih organov, ki bi zagotavljal sodelovanje vseh zainteresiranih članov delovne skupnosti, istočasno pa jasneje odredil odgovornost in zagotovil možnost strokovnega odločanja.

Pri pripravi predloga je komisija upoštevala sedanjo obliko in vsebino dela naših samoupravnih organov. Komisija je

ugotovila, da je delo samoupravnih organov na ravni podjetja zadovoljivo, da pa je bil delavski svet pogosto obremenjen tudi z manj važnimi zadevami, vendar je moral o njih razpravljati, ker so pač tako določali zakonski predpisi. Če taka ocena velja za delavski svet podjetja, pa tega ni mogoče trditi za delavske svete sklopov obratov. Vzrokov za to je več, od tega, da niso bile točno določene njihove pristojnosti in pravice, do tega, da se za njihovo delovanje nismo dovolj resno zainteresirali. Komisija tudi meni, da med samoupravljanjem in vodenjem ne more biti dvojnosti in da mora biti organizacija samoupravnih organov prilagojena organizacijski strukturi železarne. Na podlagi takih ugotovitev se je komisija odločila za predlog, da naj bi tudi vnaprej imeli v železarni delavski svet tovarne in delavske svete pri sklopih obratov. Na novo pa naj bi se na nivoju podjetja uvedli kolektivni izvršilni organi — odbori in komisije, pri obratih pa sveti obratov.

Na ravni železarne se predlagajo naslednji samoupravni organi:

1. delavski svet tovarne
2. kolektivni izvršilni organi delavskega sveta:

- odbor za poslovno politiko,
- odbor za proizvodnjo in komercialne zadeve,
- odbor za splošne zadeve,
- komisija za sistem nagrajevanja,
- komisija za oceno kršitev delovnih dolžnosti in izrekanje ukrepov,
- komisija za narodno obrambo in civilno zaščito,
- komisija za pritožbe.

Ker naj bi odbori kot kolektivni izvršilni organi imeli širše delovno področje in pravico samostojnega odločanja v posameznih zadevah, se predvideva, da bi imeli tudi svoje pomožne organe — komisije. Predlaga se, da naj bi imel:

- odbor za poslovno politiko komisijo za osnovna sredstva,
- odbor za proizvodnjo in komercialne zadeve komisijo za racionalizacije,
- odbor za splošne zadeve pa:
 - a) komisijo za kadre in delovna razmerja,
 - b) stanovanjsko komisijo,
 - c) komisijo za varstvo pri delu,
 - d) komisijo za zadeve invalidov in borcev NOB,
 - e) komisijo za informacije in tovarniški tisk.

Za število članov delavskega sveta tovarne obstajata dva predloga, in sicer:

- delavski svet tovarne naj bi štel 55 članov,
- število članov delavskega sveta naj bi določili ob vsakokratnih volitvah po ključu, tako da bi na vsakih 70 zaposlenih izvolili enega člana delavskega sveta.

Mandatna doba članov delavskega sveta naj bi trajala dve leti, s tem da je vsak član delovne skupnosti v delavski svet lahko izvoljen zapored največ dvakrat. Predlagana mandatna doba za člane delavskega sveta naj bi veljala tudi za člane kolektivnih izvršilnih organov, člane delavskih svetov sklopov obratov in člane svetov obratov.

Kolektivni izvršilni organi — odbori naj bi imeli glede na obseg in vsebino njihove

vega dela od 9 do 15 članov, komisije pa od 5 do 7 članov.

V delavske svete sklopov obratov bi se volilo od 23 do 27 članov, odvisno od števila zaposlenih v posameznem sklopu, medtem ko naj bi sveti obratov imeli po 7 članov.

Člane kolektivnih izvršilnih organov naj bi delavski svet volil, člane komisij pa imenoval. Člane komisij pri odborih naj bi imenoval odbor. Dopustiti bo treba tudi možnost, da kolektivni izvršilni organi v okviru svojih pristojnosti imenujejo za izvršitev posameznih nalog ali pripravo predlogov občasne komisije. V tem primeru se mora komisiji ob imenovanju določiti obseg, vsebina dela in čas, do katerega mora biti naloga opravljena.

Individualni izvršilni organ naj bo glavni direktor železarne.

Pristojnosti in vsebina dela predlaganih samoupravnih organov, ki bi morale biti zapisane tudi v statutu, naj bi bile naslednje:

DELA VSKI SVET TOVARNE

Sprejema:

— osnovne principe poslovne politike železarne,

— razvojne programe in investicijske elaborate,

— letni gospodarski načrt, s katerim določi tudi letne instrumente poslovne politike železarne,

— merila za delitev dohodka in osebne dohodka ter odnose med sredstvi, namenjenimi za osebne dohodke in sklade, in usmerja politiko nagrajevanja, pri čemer upošteva doseženo proizvodnjo, produktivnost dela, vrednost proizvodnje in višino realizacije,

— ukrepe in daje smernice ter navodila kolektivnim izvršilnim organom železarne za izvrševanje poslovne politike,

— dopolnitve in spremembe statuta in drugih normativnih aktov železarne.

Odloča:

— o nabavi patentov, licenc in drugih pravic industrijske lastnine,

— o najetju posojila za osnovna in obratna sredstva in drugih posojil, ki so potrebna za razvoj in poslovanje železarne,

— o odpisu in odprodaji amortiziranih, za železarno neuporabnih ali zastarelih osnovnih sredstev nad vrednostjo sto tisoč din in določa kalkulatивно stopnjo investicijskega vzdrževanja,

— o potrditvi zaključnega računa železarne in razporeditvi po zaključnem računu ugotovljenega dohodka na sklade,

— o razpolaganju in namenski smotrni uporabi sredstev skladov železarne,

— o višini sredstev, namenjenih za potrebe narodne obrambe in civilne zaščite,

— o višini sredstev, potrebnih za potrebe reprezentance, propagande in reklame,

— o organizacijski in samoupravni strukturi železarne,

— o spremembi poslovnega predmeta,

— o članstvu tovarne v združenih in strokovnih organizacijah, imenuje predstavnike železarne v te organe in obravnava poročila o njihovem delu,

— o razpisu referendumov in imenuje komisijo za njegovo izvedbo,

— o razpisu glasovanja za odpoklic članov DS tovarne in članov DS sklopov obratov,

— o izključitvi članov delovne skupnosti zaradi hujših kršitev delovnih dolžnosti in sklepa o prenehanju delovnega razmerja proti volji delavca zaradi zmanjšane obsega proizvodnje, če naj bi zaradi tega prenehalo delovno razmerje skupini, večji od 10 zaposlenih,

— o opustitvi posameznih proizvodnih dejavnosti ali njihovem prenosu v druge tovarne združenega podjetja.

Obravnava:

— in ocenjuje poročila strokovnih služb železarne o izvrševanju gospodarskega načrta in spremlja delo izvršilnih kolektivnih samoupravnih organov,

— in daje soglasje k poslovnim pogodbam, ki jih železarna sklone z upravo združenega podjetja ali z drugimi tovarnam v združenem podjetju,

— in oblikuje stališča železarne o zadevah, ki jih DS združenega podjetja posreduje tovarnam v razpravo,

— in zavzema stališča do priporočil in smernic organov družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij,

— in odloča tudi o drugih vprašanjih, za katera je pristojno po zvezni in republiški ustavi, po pozitivnih zakonskih predpisih, določenih tega statuta in drugih splošnih aktih železarne,

— in usmerja delo na področju narodne obrambe in civilne zaščite in zasleduje izvajanje sprejetih načel in ukrepov.

Imenuje:

— razpisuje volitve v organe upravljanja železarne in za njihovo izvedbo imenuje komisijo za izvedbo volitev in komisijo za izdelavo volilnih imenikov,

— razpisuje delovno mesto direktorja železarne, direktorjev sektorjev, vodij sklopov obratov in glavnega metalurga, imenuje člane razpisne komisije in odloča o imenovanju delavcev na ta delovna mesta.

Volitve:

— imenuje, razrešuje in odpoklicuje člane kolektivnih izvršilnih organov železarne,

— predstavnike železarne v DS združenega podjetja in sklepa o njihovem odpoklicu ter imenuje predstavnike tovarne v notranjo arbitražo združenega podjetja.

Odbor za poslovno politiko

— obravnava predloge dolgoročne poslovne politike železarne.

— Na podlagi analiz in raziskav tržišča pripravlja predloge za razvoj železarne, njenih proizvodnih programov in dolgoročnih poslovnih dogovorov ter jih posreduje v javno razpravo.

— Usklajuje pripombe, oblikovane v javni razpravi, in predlog nato s svojimi stališči posreduje v odločitev DS železarne.

— Obravnava vse sestavine letnega gospodarskega načrta in med poslovnim letom nastale predloge sprememb in dopol-

nitev gospodarskega načrta in jih posreduje v javno razpravo.

— Usklajuje pripombe in mnenja, izoblikovana v razpravi, in nato predlog s svojimi stališči posreduje v odločitev DS tovarne.

— Obravnava predloge o nabavi patentov, licenc in drugih oblik industrijske lastnine, preden o njih odloči DS železarne.

— Analizira stroške poslovanja v zvezi z realizacijo letnega gospodarskega načrta z vidika tovarne in obratov in sprejema potrebne poslovne odločitve in ukrepe za večjo ekonomičnost poslovanja.

— Sprejema ali predlaga DS ukrepe za obrate, ki ne izvršujejo s sprejetim letnim gospodarskim načrtom svojih obveznosti.

— Obravnava poročila oddelka za novogradnje o realizaciji investicijskih projektov in zaključenih rekonstrukcijah ter analizira opravljeno delo z vidika njihove funkcionalne uvedbe.

— Obravnava rezultate poskusne proizvodnje in odloča o pričetku rednega obratovanja.

— Daje soglasje k uvedbi novih proizvodov in odloča o spremembi prodajnih cen za proizvode na domačem in zunanjih tržiščih.

— Vodi politiko zavarovanja osnovnih sredstev.

— Odobrava odpis in prodajo osnovnih sredstev do vrednosti 100.000,00 din, predloge nad to vrednostjo pa posreduje v odobritev DS železarne.

— Obravnava in posreduje vsako leto DS predlog za določitev stopnje amortizacije za nadomestitev osnovnih sredstev.

— Pripravi predlog letnega plana amortizacije za nadomestitev osnovnih sredstev in program investicijskega vzdrževanja, ju posreduje v javno razpravo in nato s svojimi stališči v potrditev DS.

— Sprejema in odloča o ukrepih za večjo likvidnost tovarne.

— Odloča o najemanju kratkoročnih kreditov za potrebe obratnih sredstev, medtem ko predloge za najemanje dolgoročnih kreditov za potrebe obratnih sredstev in najemanje kreditov za osnovna sredstva posreduje v odobritev DS železarne.

— Obravnava in posreduje DS železarne v potrditev predloge za spremembo poslovnega predmeta in podpisnih pooblaščenec.

— Imenuje komisijo za izvedbo inventure in razpravlja o poročilu centralne komisije za inventuro o inventurnih razlikah in njenih vzrokih, odloča o knjižnjo ugotovljenih razlik in sprejema potrebne ukrepe.

— Obravnava periodične obračune in zaključni račun tovarne z vidika ugotovljenih poslovnih uspehov in doseženega finančnega rezultata in jih s svojimi ugotovitvami in stališči posreduje v potrditev DS železarne.

— Obravnava poročila službe družbenega knjigovodstva o finančnih pregledih tovarne in zaključnega računa ter poročila s svojimi stališči posreduje DS železarne.

— Izdela predlog razdelitve ostanka dohodka po zaključnem računu na sklade in predlog o njihovi namenski porabi vključno s predlogom neinvesticijskih izdatkov posreduje v potrditev DS železarne.

— Zasleduje mesečno izvrševanje finančnega plana, predvsem pa gibanje poslovnih stroškov po obratih in sprejema ustrezne ukrepe.

— Obravnava predloge, pogoje in možnosti uvedbe samostojnih obračunov po obratih, preden o tem odloči DS železarne.

— Skrbi za uvajanje planskih cen naših proizvodov, zasleduje njihovo realnost in pravilnost obračunavanja med obrati ter sprejema ustrezne ukrepe.

— Obravnava predlog in spremembe pravilnika o knjigovodstvu, preden o njem odloči DS železarne.

— Odloča o višini in izplačilu nagrad delavcem za posebne delovne uspehe, ki so jih dosegli pri svojem delu.

— Odloča o sklenitvi pogodb za dela po posebnih pogodbah in dela v podaljšanem delovnem času.

— Odobrava strokovne prakse in službena potovanja v inozemstvo in obravnava poročila o rezultatih in uspehih strokovnih praks in službenih potovanj.

— Razpravlja in odloča tudi o drugih zadevah, ki mu jih nalagajo statut, drugi normativni akti in DS železarne, in o zadevah, ki niso v pristojnosti ostalih dveh odborov.

Za opravljanje določenih nalog iz svoje pristojnosti ima odbor:

a) komisijo za osnovna sredstva

— Ta ugotavlja stopnjo izkoriščanja strojev, naprav in drugih osnovnih sredstev železarne.

— Usklajuje predloge zahtev investicijskega vzdrževanja in za odbor pripravi predlog višine stopnje, potrebne za kritje stroškov investicijskega vzdrževanja.

— Na podlagi letnih načrtov in perspektivnega načrta proizvodnje razpravlja o predlogih rekonstrukcij, razširitve obstoječih in nabave novih osnovnih sredstev in svoja mnenja ter stališča posreduje odboru.

— Ob upoštevanju razpoložljivih sredstev amortizacije in poslovnega sklada izoblikuje predloge za najetje investicijskih kreditov, namenjenih za razširitev in nabavo novih osnovnih sredstev.

— Na predloge DS sklopov obratov in ugotovljene stopnje izkoriščanja pripravlja predloge izločitev delov osnovnih sredstev z odprodajo, brezplačnim prenosom ali odpisom.

Odbor za proizvodnjo in komercialne zadeve

— Zasleduje kvalitetno in kvantitetno izvrševanje letnega proizvodnega načrta, smotrno izkoriščanje proizvodnih kapacitet, rast proizvodnje, uvajanje sodobnih tehnoloških postopkov in za izvršitev teh nalog sprejema ustrezne ukrepe.

— Na podlagi podatkov, ki jih dostavlja vodstvo TKR, razpravlja o kvaliteti proizvodnje ter obsegu in vzrokih reklamacij in sprejema ukrepe za izboljšanje.

— Na podlagi letnega gospodarskega načrta in analize tržišča sprejema ukrepe za uspešno komercialno politiko, predvsem pa odloča:

a) o dolgoročnih poslovnih dogovorih z interesantnimi domačimi in tujimi kupci;

b) o kreditiranju kupcev, odobravanju rabatov, določanju cen in prodajnih pogo-

jih za prodajo na domačem in tujih tržiščih;

c) o perspektivi prodaje na interesantna področja, dolgoročnih poslovnih dogovorih z dobavitelji in

d) o začasnem komercialnem sodelovanju.

— Na podlagi razvojnega programa in možnosti tržišča pripravlja predloge za uvedbo novih proizvodov in njihovih cen na domačem in inozemskih tržiščih.

— V okviru letnega načrta proizvodnje sprejema mesečne operativne plane proizvodnje in skrbi za pravočasno dobavo materiala med obrati.

— Kontrolira pravočasno nabavo za proizvodne obrate potrebnih surovin in reprodukcijskega materiala ter zasleduje gibanje proizvodnih stroškov obratov in sprejema potrebne ukrepe.

— Skupno z odborom za splošne zadeve in strokovnimi službami sodeluje pri načrtovanju števila zaposlenih in kvalifikacijskem sestavu.

— Obravnava osnutek in spremembe pravilnika o racionalizacijah, tehničnih izumih in koristnih predlogih.

— Odloča o višini nagrad za sprejete predloge tehničnih izboljšav in racionalizacij nad zneskom 3000 din.

— Odloča o zahtevah obratov o odobritvi dela prek polnega delovnega časa, potrebnega za pravočasno izvršitev planiranega obsega proizvodnje.

— Razpravlja o uspešnosti opravljenih službenih potovanj v inozemstvo v zvezi s tehnično komercialnim poslovanjem železarne.

Za opravljanje določenih nalog iz svoje pristojnosti ima odbor

a) komisijo za racionalizacije

— Ta obravnava predloge racionalizacij in tehničnih izboljšav ter ugotavlja njihovo praktično uporabnost za železarno.

— Na podlagi ekonomskega izračuna in praktične uporabnosti predloga odloča o višini nagrade za potrjene predloge do zneska 3000 din samostojno, nad tem zne-

skom pa predloge z utemeljitvijo in dokumentacijo posreduje v odločitev odboru za poslovno politiko.

Odbor za splošne zadeve

— Obravnava osnutek in spremembe statuta in drugih normativnih aktov, ki niso v pristojnosti drugih odborov in komisij, jih posreduje v javno razpravo in nato s svojimi stališči v potrditev DS.

— Sprejema in potrjuje organizacijske predpise in poslovniške za delo organov upravljanja, komisij in strokovnih služb.

— Sprejema letni program izobraževanja in izdela za njegovo realizacijo načrt potrebnih finančnih sredstev.

— Odloča o vrsti in številu tečajev, namenjenih za izobraževanje članov delovne skupnosti, in potrjuje učne načrte za vse oblike dopolnilnega izobraževanja, ki je organizirano za zaposlene v železarni.

— Odloča o udeležbi zaposlenih na seminarjih in tečajih, ki so organizirani izven tovarne, in odreja za to potrebna finančna sredstva.

— Na predlog svoje komisije za kadre in delovna razmerja odloča o dodelitvi štipendij ali kreditov in določi število dijakov, ki jih bomo v železarni sprejeli na počitniško prakso.

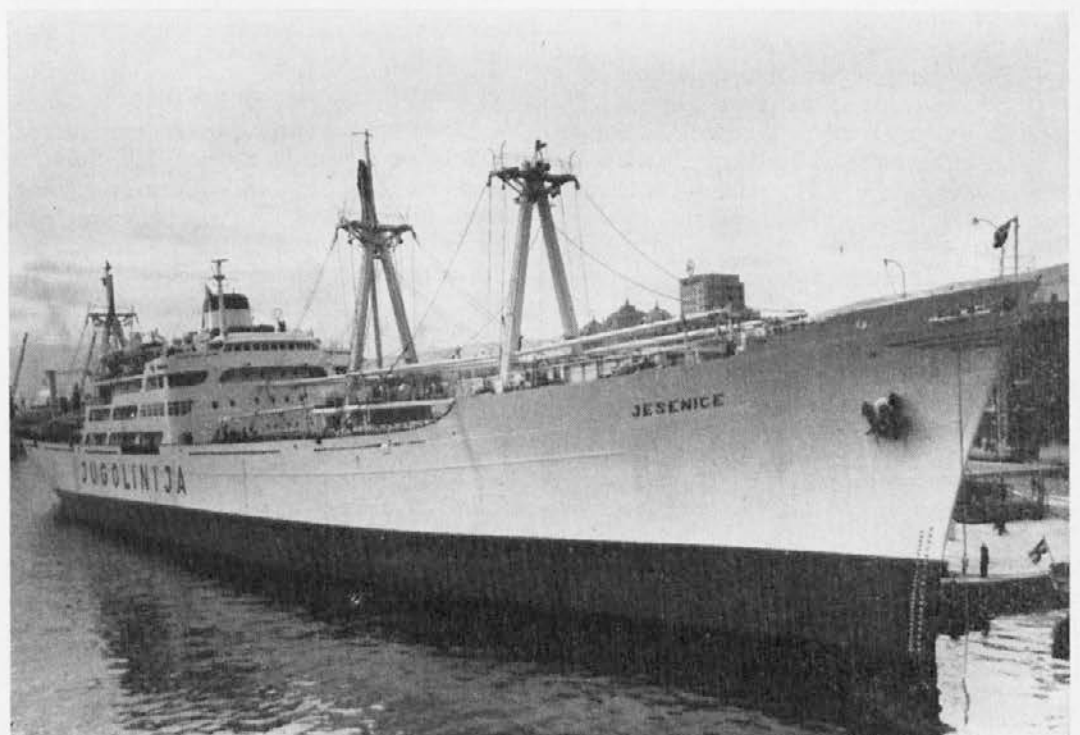
— Skladno z določili pravilnika o štipendiranju in strokovnem izobraževanju odloča o ugodnostih zaposlenih v času izrednega študija in kritja stroškov.

— Določa višino nagrad za dijake in študente za opravljanje počitniške prakse, spremlja izpolnjevanje pogodbenih obveznosti v zvezi s šolanjem dijakov, študentov in zaposlenih ter ustrezno ukrepa.

— Odloča o sprejemu na delo in razporeditvi delavcev z visoko strokovno izobrazbo in imenuje delavce na delovna mesta vodij obratov, oddelkov in služb.

— Preučuje kadrovske problematiko tovarne in posreduje DS predloge za usmerjanje kadrovske politike.

— V sodelovanju s strokovnimi službami in odborom za proizvodnjo in komercialne zadeve vsako leto pripravi načrt števila

Končno slika našega sidra s pravega kraja

zaposlenih z upoštevanjem strukture in kvalifikacijskega sestava.

— Obravnava letni program ukrepov za varstvo pri delu in pripravi predlog za izvajanje varstva pri delu potrebnih finančnih sredstev, preden postane sestavni del letnega gospodarskega načrta.

— Obravnava poročilo strokovnih služb s svojega območja o stopnji tehničnega, higienskega in požarnega varstva, o kadrovske problematiki tovarne in o stanju zdravstvenega ter invalidskega varstva zaposlenih, nalaga strokovnim službam naloge za njihovo izboljšanje in predlaga DS železarne potrebne ukrepe.

— Obravnava vse težje primere delovnih nezgod, vzroke poklicnih obolenj in izostanke z dela zaradi bolezni ter ustrezno ukrepa.

— Odloča o normativnih osebnih varstvenih sredstev in varstvene opreme.

— Določa delovna mesta, na katerih se lahko zaposlujejo delovni invalidi in za delo manj zmožni delavci ter odloča o vseh zadevah s področja zaposlitve mladine, žena in invalidov v okviru pooblastil normativnih aktov.

— Sodeluje pri oblikovanju ukrepov in odločitev pri urejanju zdravstvenih in življenjskih pogojev borcev NOB.

— Obravnava poročila in zahteve inšpektorata za delo in sprejema potrebne ukrepe.

— Sprejema program rasti družbenega standarda in na podlagi razpoložljivih sredstev sklada skupne porabe posreduje DS v odobritev program in za to potrebno višino finančnih sredstev za financiranje stanovanjske izgradnje in kreditiranje individualne gradnje stanovanj.

— V okviru lastne pristojnosti in odrejenih sredstev sklada skupne porabe odloča:

- o regresih za prevoze na delo in z dela,
- o regresih za družbeno prehrano,
- o dotacijah društvom in organizacijam,
- o sredstvih, namenjenih za športno in rekreativno dejavnost članov delovne skupnosti.

— Preučuje problematiko družbene prehrane v železarni in ustrezno ukrepa.

— Odobrava izredno plačano odsotnost iz tovarne za potrebe kulturne, športne in rekreativne dejavnosti članov delovne skupnosti.

— Odloča na prvi stopnji o pritožbah zoper odločbe stanovanjske komisije o dodelitvi stanovanj.

— Potrjuje okvirni program in politiko informativne dejavnosti in tovarniškega tiska.

— Ugotavlja pomen informacij trenutnega in perspektivnega značaja za zaposlene v podjetju in zadoljuje odgovorne delavce za pripravo sestavkov, podatkov in komentarjev.

— Občasno razpravlja o izdatkih za potrebe tovarniških glasil in drugih oblik informativne dejavnosti.

— Skupno s predstavniki družbenopolitičnih organizacij železarne pripravlja in posreduje pristojnim organom predloge za odlikovanja zaslužnih članov delovne skupnosti.

— Odloča o sodelovanju tovarne v skupnih akcijah za urejanje življenjskih pogojev z družbenopolitičnimi organi občine.

Za opravljanje določenih nalog iz svoje pristojnosti ima odbor naslednje komisije:

a) komisija za kadre in delovna razmerja

— Na podlagi potreb obratov, ki morajo biti usklajene z letnim načrtom števila zaposlenih in pogojene z rastjo produktivnosti dela, odloča o vstopu na delo delavcev v železarno.

— Zaseduje in analizira problematiko stanja kadra v železarni in fluktuacijo delovne sile.

— Vsako leto opravi razpis štipendij in posreduje odboru predloge kandidatov, ki naj se jim dodeli štipendija.

— Opravlja razglase in razpise prostih delovnih mest.

— Odloča o zasedbi delovnih mest, za katera se zahteva srednja in višja izobrazba, predloge za zasedbo drugih vodstvenih delovnih mest in razporeditve delavcev z visoko strokovno izobrazbo pa s svojim mnenjem posreduje v odločitev odboru.

— Zaseduje učne uspehe naših štipendistov na vseh vrstah šol in usmerja učinkovitost vpeljave na delo novo sprejetih delavcev.

— Sodeluje pri pripravi predlogov o vrsti in številu tečajev za izobraževanje članov delovne skupnosti.

— Izvršuje sklepe odbora za splošne zadeve, ki se nanašajo na programiranje in vodenje kadrovske politike v železarni.

b) stanovanjska komisija

— Preučuje in analizira stanovanjsko problematiko tovarne.

— Daje mnenja in predloge za vrsto gradnje in tipov stanovanj.

— Ob delitvi stanovanj po ključu, ki je določen s pravilnikom o delitvi stanovanj, določi število stanovanj, ki pripadajo sklopom obratov.

— Sodeluje s stanovanjskimi komisijami pri DS sklopov obratov pri izdelavi kriterijev in prednostnega reda za dodelitev stanovanj in na podlagi njihovih sklepov izdaja odločbe o dodelitvi stanovanj.

— Na prošnje zaposlenih ali po lastni presoji ter potrebi odloča o zamenjavi stanovanj.

c) komisija za varstvo pri delu

— Sodeluje pri sestavi programa varstva pri delu in zasleduje njegovo izvajanje.

— Pred obravnavo na odboru za splošne zadeve in potrditvijo na DS železarne obravnava predlog pravilnika o varstvu pri delu in druge predpise s področja varstva pri delu.

— Na podlagi poročil oddelka za varstvo pri delu obravnava, spremlja in analizira vzroke delovnih nezgod in obolenj v zvezi z delom ter išče najprimernejše ukrepe za njihovo odpravo.

— Usmerja preventivno dejavnost in na podlagi raziskav sprejema ukrepe za izboljšanje delovnih pogojev.

— Razpravlja o letnem programu ukrepov za varstvo pri delu in višini za to potrebnih finančnih sredstev. Na osnovi teh na predloge DS SO uskladi in potrdi količino osebnih zaščitnih sredstev. Prek za to odgovornega oddelka za varstvo pri delu nadzoruje njihovo uporabo na delovnih mestih.

— Razvija čut za delovno varstvo med člani delovne skupnosti in analizira izvajanje in učinkovitost sprejetih sklepov.

d) komisija za zadeve invalidov in borcev NOB

— Razpravlja o stanju zdravstvenega in invalidskega varstva zaposlenih.

— Obravnava problematiko delovnih invalidov in predloge za njihovo poklicno rehabilitacijo.

— Sodeluje pri določitvi delovnih mest, na katerih so lahko zaposleni delovni invalidi in za delo manj zmožni delavci.

— S kadrovskim oddelkom sodeluje pri odločitvah o vseh zadevah s področja zaposlitve mladine, žena in invalidov.

— Pripravlja in obravnava analize o zdravstvenem stanju borcev NOB in predlaga odboru konkretne akcije in ukrepe.

— S predlogi sodeluje pri odločitvah o urejanju življenjskih pogojev borcev NOB.

e) komisija za informacije in tovarniški tisk

— Pripravi program in usmerja politiko informativne dejavnosti in tovarniškega tiska.

— Analizira uspešnost informiranja in sprejema ukrepe za morebitne prikladnejše oblike.

— Ugotavlja pomen informacij trenutnega in perspektivnega značaja.

— Daje smernice za delo uredniškega odbora, ki:

- odloča o objavi prispevkov za tovarniško glasilo,
- odloča o občasni izdaji glasil in drugih publikacij.

Komisija za sistem nagrajevanja

— Razpravlja o osnutkih in spremembah pravilnika o delitvi dohodka in osebnega dohodka in jih po opravljeni javni razpravi s svojimi stališči do dodatnih predlogov in sprememb posreduje v odobritev DS železarne.

— Obravnava predloge strokovnih služb in stališča, izoblikovana v javni razpravi, za spremembe ali uvedbo novih osnov in meril za delitev dohodka in OD, preden o njih odloči DS železarne.

— Spremlja gibanje OD, zasleduje odnose med obrati in predlaga DS uskladitve.

— Ugotavlja realnost ugotovljenih finančnih rezultatov poslovanja po obratih in na podlagi zvišanja ali znižanja stroškov, ki niso rezultat večje prizadevnosti oziroma so nastali iz subjektivnih vzrokov, ustrezno tako ugotovljenemu rezultatu korigira finančni rezultat.

— Preučuje možnost uvajanja spodbudnejših oblik delitve OD v skladu s splošnimi smernicami in sprejeto politiko delitve OD.

— Obravnava zahteve organov upravljanja sklopov obratov za otvoritev, ukinitve ali ocenitev delovnih mest s stalno oceno in jih po uskladitvi posreduje v potrditev DS železarne.

— Obravnava zahtevke in predlaga spremembe vrednosti posameznih meril, oblikovanja in delitve OD.

— Odloča o pritožbah organov upravljanja sklopov obratov ali skupine zaposlenih zoper odločitve strokovnih služb o normativnih in izdelavnih časih.

— Na predlog vodstev obratov odloča o spremembi kodeksa del, oceni dela in razvrstitvi delavcev v skupino 8/a.

— Odloča o morebitnih spornih zadevah s področja delitve OD, razpravlja in odloča pa tudi o drugih zadevah, ki jih ji nalagajo statut, drugi normativni akti ali DS železarne.

Komisija za oceno kršitev delovnih dolžnosti in izrekanje ukrepov

— Obravnava osnutek in spremembe pravilnika o odgovornosti delavcev na delu v železarni, preden ga sprejme DS železarne.

— Obravnava kršitve delovnih dolžnosti in v skladu s pravilnikom o odgovornosti delavcev na delu v železarni izreka ukrepe.

— Predlaga DS železarne izključitve zaposlenih zaradi hujših kršitev delovnih dolžnosti.

— Obravnava prijave in vodi postopek za določitev zneska, ki ga mora delavec vrniti za nastalo materialno škodo, ki jo je povzročil namenoma ali zaradi velike malomarnosti.

Komisija za narodno obrambo in civilno zaščito

— Uresničuje načela vsesplošnega ljudskega odpora in usklajuje delo na področju narodne obrambe in civilne zaščite med železarno Ravne in skupščino občine Ravne na Koroškem.

— Skrbi za ustrezno strokovno vzgojo članov delovne skupnosti za obrambo železarne v primeru sovražnega napada ali elementarnih nesreč.

— Sprejema in določa ukrepe za zavarovanje življenj zaposlenih in premoženja železarne.

— Pripravlja predloge finančnih sredstev, potrebnih za obrambno vzgojo zaposlenih, in skrbi za nabavo v te namene potrebnega materiala.

— Skrbi za vzgojo vodstvenega kadra v enotah delavske protiletalske baterije, industrijske civilne zaščite in požarno varnostne službe.

— Sodeluje pri pripravi načrta za zavarovanje tovarne in v primeru sovražnega napada za umik in zaščito zaposlenih.

— Odloča o ukrepih za požarno varnostno zaščito železarne, določa občasne preglede in kontrolo pravilnosti delovanja požarno varnostnih naprav.

Komisija za pritožbe

— Odloča o pritožbah zaposlenih zaradi kršitve predpisanega postopka in pritožbe zaposlenih zaradi kršitve samoupravnih pravic. Odločitev komisije je v naštetih primerih dokončna.

— Obravnava pritožbe samoupravnih organov sklopov obratov in obratov, strokovnih služb in zaposlenih zoper odločitve, o katerih so na prvi stopnji odločali kolektivni izvršilni organi, in jih z zbranim gradivom in svojimi stališči posreduje v odločitev DS železarne.

DELAJSKI SVET SKLOPA OBRATOV

1. Odloča

— Odloča in namensko usmerja porabo sredstev za investicijsko vzdrževanje v okviru stopnje in globala, ki ga določi DS tovarne.

— Odloča in samostojno razpolaga s 40 % amortizacijskega sklada, za katerega z letnim planom določi namen porabe.

— Razpravlja o predlogih modernizacije in nabave osnovnih sredstev za svoje območje. O predlogu končno odloči, če izdatek sklop obratov krije z lastnimi razpoložljivimi sredstvi in je modernizacija ali nabava osnovnega sredstva v skladu z načrtom razvoja podjetja. Če je predlog širšega obsega, ga s potrebno utemeljitvijo posreduje v odločitev poslovnemu odboru.

— Na podlagi podatkov, ki jih posreduje priprava dela sklopa in prodajni oddelek železarne, obravnava izvrševanje pogodbenih obveznosti in zasedenosti kapacitet.

— Na podlagi podatkov, ki jih posreduje priprava dela sklopa obratov, APS in GRS, najmanj četrtletno obravnava in sprejema ukrepe za izboljšanje organizacije dela, produktivnosti dela, izboljšanje kvalitete proizvodnje, zmanjšanje poslovnih stroškov, znižanje izmečka in ukrepe za utrditev delovne in tehnološke discipline.

— Razpravlja o izvrševanju letnega gospodarskega načrta in sprejema ukrepe in naloge, ki jih morajo za izpolnitev letnega gospodarskega načrta izvršiti obrati v sestavu sklopa.

— Na predlog vodstev obratov vsako leto potrdi plan uporabe rednih letnih dopustov zaposlenih.

— V okviru števila razpoložljivih stanovanj in predloga svoje stanovanjske komisije odloča o dodelitvi stanovanj.

— Skladno z interesi tovarne usmerja gospodarsko politiko sklopa in odnose med obrati v okviru sklopa.

— Rešuje pritožbe zaposlenih na sklepe in odločitve svojih komisij.

— Razpravlja in sprejema odločitve ter ukrepe v zvezi z zahtevami, predlogi in priporočili, ki so bili sprejeti na zborih delovnih ljudi.

— Razpravlja in sklepa še o drugih vprašanjih, ki so pomembna za delo in gospodarjenje sklopov obratov.

— Najmanj enkrat letno poroča o svojem delu na zboru zaposlenih.

— Voli svojega predsednika in namestnika predsednika.

2. Posreduje kolektivnim izvršilnim organom

— Pripombe in predloge na poslovno dejavnost tovarne, določene z letnim gospodarskim načrtom.

— Predlaga otvoritev, ukinitvev ali ocenitev delovnih mest s stalno oceno. Zaslужuje realnost premij, cenikov in kodeksov del ter posreduje komisiji za sistem nagrajevanja predloge dopolnitev in sprememb.

— Usklajuje predloge komisije za varstvo pri delu v obratih, o normativih in letnem načrtu zaščitnih sredstev ter jih po uskladitvi posreduje v potrditev odboru za splošne zadeve. Analizira gibanje, posebno pa vzroke obratnih nezgod in poklicnih obolenj.

3. Daje mnenja

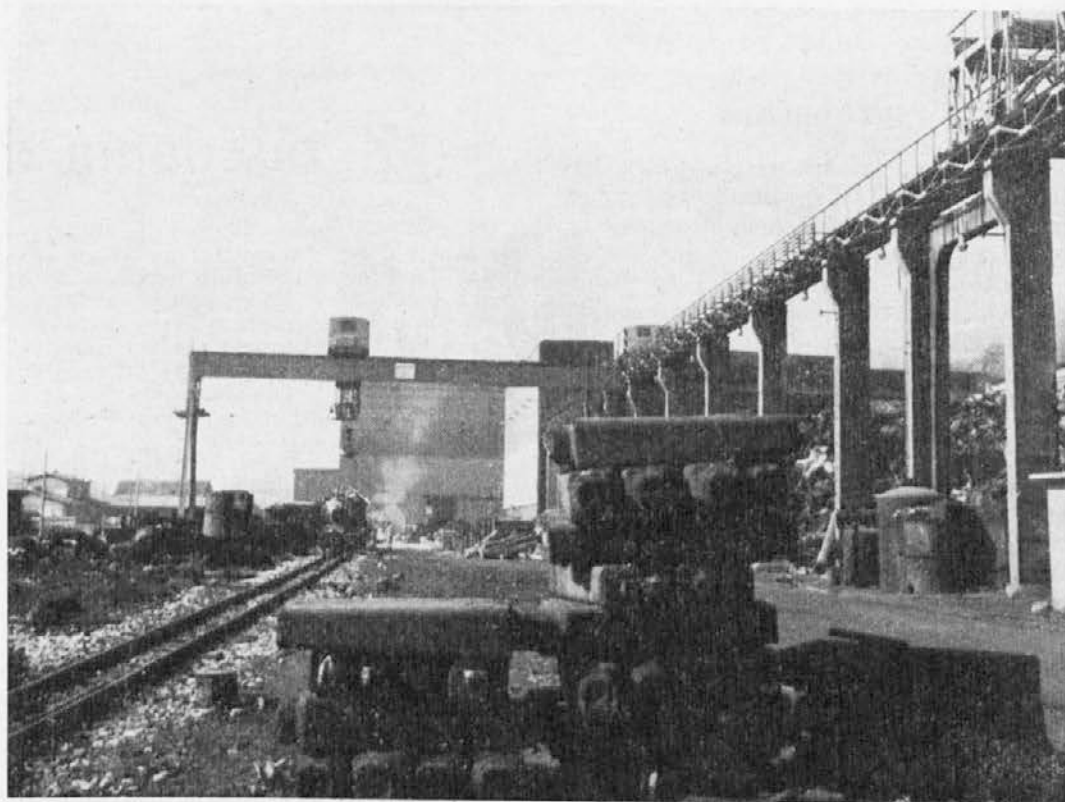
— k predlogom in osnutkom vseh normativnih aktov,

— k predlogom letnega in perspektivnih načrtov podjetja,

— k ugotovljenemu finančnemu rezultatu tovarne in namenu ter načinu uporabe teh sredstev,

— k programom izobraževanja in zasedbi delovnih mest do vključno srednje strokovne izobrazbe.

Za opravljanje določenih nalog iz svoje pristojnosti ima delavski svet sklopa obratov:

Nova jeklarna

a) komisijo za osebne dohodke

— Ta zasleduje izkoriščanje delovnega časa, produktivnost dela in koristnost dela na delovnih mestih.

— Zasleduje realnost doseganja izplačanih akontacij po ceniku del in drugih kriterijev med obrati sklopa in predlaga DS sklopa obratov potrebne uskladitve.

— Zasleduje realnost doseganja premij, cenikov in kodeksov del ter ugotovitve s svojimi mnenji in predlogi posreduje DS sklopa obratov.

— Analizira mnenja in predloge v zvezi z oblikovanjem in delitvijo osebnih dohodkov, izražene na zborih, in jih s svojimi zaključki posreduje DS sklopa obratov.

— Opravlja tudi druge naloge s področja delitve OD, za katere jo pooblasti DS sklopa obratov ali komisija za sistem nagrajevanja pri DS tovarne.

b) komisija za varstvo pri delu

— Na predlog svetov obratov vsako leto pripravi predlog osebnih zaščitnih sredstev in ga posreduje v potrditev DS sklopa obratov, nato pa komisiji za varstvo pri delu.

— Analizira gibanje, predvsem pa vzroke nezdov pri delu in poklicnih obolenj ter s svojimi ugotovitvami in predlogi zaradi njihove odprave seznanja DS sklopa obratov.

— Zasleduje izvajanje pravilnika o varstvu pri delu in uporabi predpisanih osebnih zaščitnih sredstev na delovnih mestih.

— Opozarja na nevarnosti pri delu in predlaga varnostne ukrepe.

c) stanovanjska komisija

— Zbira in ugotavlja potrebe za dodelitev stanovanj zaposlenim v sklopu obratov.

— Na podlagi števila stanovanj, ki ob razdelitvi pripadajo sklopu obratov, določi število, ki pripada posameznemu obratu.

— V sodelovanju s sveti obratov pripravi seznam kandidatov za dodelitev stanovanja in ga v potrditev posreduje DS sklopa obratov.

— Sodeluje pri reševanju stanovanjskih vprašanj in druge stanovanjske problematike s stanovanjsko komisijo tovarne.

SVET OBRATA

— V okviru letnega načrta proizvodnje sodeluje pri izdelavi mesečnih načrtov proizvodnje, zasleduje njihovo izvajanje in sprejema ustrezne ukrepe.

— Razpravlja o normativih izdelavnih časov, porabi materiala in primopredajnih cenah, ki jih dostavljajo strokovne službe, in svoje morebitne pripombe posreduje za to pristojnim organom.

— Sodeluje pri sestavi načrta števila zaposlenih, preden o njem odloči pristojni organ upravljanja tovarne.

— Sodeluje s kadrovskim oddelkom pri izvajanju strokovnega izobraževanja in strokovne izpopolnitve zaposlenih na delovnih mestih.

— Na predlog vodje obrata v skladu z normativnimi akti tovarne odloča o notranjih premestitvah zaposlenih.

— Razpravlja o predlogu letnega gospodarskega načrta ter svoja mnenja in stališča posreduje DS sklopa obratov.

— Obravnava izvrševanje pogodbenih obveznosti, kvaliteto proizvodnje, neuspelo

proizvodnjo, znižanje poslovnih stroškov in povečanja izplena ter v okviru svoje pristojnosti sprejema ustrezne ukrepe.

— Iz okvira svoje pristojnosti sprejema ukrepe za utrditev tehnološke in delovne discipline.

— V sodelovanju z obratno komisijo za varstvo pri delu pripravi predlog potrebnih osebnih zaščitnih sredstev in zasleduje njihovo uporabo.

— Skupno z vodstvom obrata skrbi za red in čistočo v obratu in na delovnih mestih ter za izvajanje tega sprejema potrebne ukrepe.

— Skupno z vodstvom obrata sodeluje pri pripravi materiala, o katerem naj bi zaposleni razpravljali na zboru delovnih ljudi obrata.

— Za opravljanje določenih nalog iz svoje pristojnosti ima svet obrata:

a) komisija za proizvodnjo

— Ta obravnava letne in mesečne načrte proizvodnje, zasleduje njihovo izvajanje in s svojimi ugotovitvami ter predlogi seznanja svet obrata in vodjo obrata.

— Obravnava kvalitetno in tehnološko problematiko v obratu, ugotavlja količino in vzroke neuspele proizvodnje in s svojimi mnenji ter stališči v smeri izboljšanja poslovanja seznanja svet obrata in vodjo obrata.

— Razpravlja o organizaciji in produktivnosti dela ter svoja mnenja in predloge posreduje svetu obrata.

— Razpravlja in posreduje predloge, mnenja in stališča tudi o drugih vprašanjih, ki so pomembna za boljše delo in poslovanje obrata.

b) komisija za varstvo pri delu

— V sodelovanju s svetom obrata vsako leto pripravi predlog potrebnih osebnih zaščitnih sredstev in ga posreduje v potrditev DS sklopa obratov.

— Zasleduje izvajanje varstvenih predpisov, uporabo osebnih zaščitnih sredstev in opozarja na nevarnosti pri delu.

— Obravnava vzroke delovnih nezdov in poklicnih obolenj ter vodstvu obrata ali

oddelka za varstvo pri delu posreduje svoja mnenja, predloge in stališča.

Razen predlaganih oblik posrednega upravljanja naj bi v železarni bolj kot doslej poskušali uveljaviti obliko neposrednega upravljanja. To naj bi uveljavili z zbori delovnih ljudi, ki bi lahko bili pri manj številnih obratih za obrat kot celoto, pri obratih z večjim številom zaposlenih pa po izmenah.

Komisija se zaveda, da predlagani predlog še ni popoln, meni pa, da lahko služi kot osnova za razpravo. Razprava naj bi se poleg organizacijske strukture organov upravljanja na nivoju tovarne usmerila predvsem na samoupravo na nivoju sklopa obratov in obrata. Prav za to področje komisija želi in pričakuje največ dodatnih mnenj in predlogov, ki bi lahko koristno služili za končno oblikovanje predloga.

Že uvodoma je bilo povedano, da pri sedanjem predlogu ne gre toliko za spreminjanje organizacijske oblike samoupravnih organov, ampak predvsem za vsebino njihovega dela, ki naj zagotovi njihovo večjo učinkovitost. Da bi to z večjim sodelovanjem in prizadevnostjo prav vseh lahko dosegli, bo treba v statutu točneje določiti in opredeliti odgovornost vodij sklopov obratov in vodij obratov za uspešno delo samoupravnih organov na tem nivoju, določiti pa tudi odgovornost drugih strokovnih služb tovarne pri pripravi in oblikovanju predlogov, programov in načrtov, o katerih naj bi končno odločal DS tovarne.

Predlog statuta, ki se zdaj pripravlja, bi moral biti posredovan v potrditev DS tovarne že meseca marca letos, vsekakor pa pred tem, ko bo ta organ razpisal volitve v organe upravljanja tovarne. Glavne spremembe, ki naj bi bile opravljene v statutu, se nanašajo na uveljavitev XV. ustavnega amandmaja v praksi. Razen teh sprememb bodo potrebne v statutu še nekatere druge spremembe, ki bodo verjetno največ nastale kot posledica uskladitve posameznih določil z drugima dvema slovenskima železarnama.

-et

Z zasedanja delavskega sveta

Na zasedanju meseca januarja je bil delavski svet najprej seznanjen s poročilom centralne komisije za inventuro o rezultatih inventure, nato pa je obravnaval in sprejel gospodarski načrt železarne za letošnje leto.

Tako kot že prej upravni odbor se je tudi delavski svet največ zadržal pri ugotovljenih rezultatih razlik nedokončane proizvodnje in polproizvodov ter njihovih vzrokih. Več kot o inventuri je bilo na zasedanju govora o gospodarskem načrtu za letošnje leto, predvsem pa o finančnem planu, planu OD in števila zaposlenih. V utemeljitvi posameznih sestavin gospodarskega načrta je bilo za načrt proizvodnje rečeno, da temelji na predvideni tržni situaciji in predvidenem obsegu proizvodnje. Na takih postavkah izdelan načrt predvideva 350.400 ton skupne in 105.800 ton blagovne proizvodnje. Iz strukture blagovne proizvodnje je izračunana poprečna prodajna cena in obseg realizacije, ki naj bi jo letos dosegli v višini 396 milijonov din. Od skupne količine planirane blagovne proizvodnje naj bi izvozili 17.000 ton naših izdelkov, kar po količini znaša 16% blagovne proizvodnje, po vrednosti pa 14,5% od predvidene realizacije. Za izvoz je bilo posebno poudarjeno, da je

treba pridobljene pozicije na zunanem tržišču, ki si jih nismo pridobili brez težav, ne le samo obdržati, ampak da jih bo treba še širiti. To je tembolj potrebno zato, ker z vsakim upadanjem konjunktura doma, ki jo verjetno delno lahko pričakujemo že v drugi polovici letošnjega leta, lahko le z izvozom obdržimo proizvodni zmogljivosti ustrezen obseg proizvodnje. Polno izkoriščanje kapacitet nam ne zagotavlja samo polne zaposlenosti, ampak se vzporedno s tem znižujejo tudi fiksni stroški, s čimer raste tudi gospodarski uspeh poslovanja. Na podlagi načrta proizvodnje, realizacije in izvoza je izdelan finančni načrt in načrt števila zaposlenih in delitve OD. Finančni načrt predvideva, da naj bi letos dosegli celotnega dohodka v višini 455 milijonov din. Materialni stroški, oziroma stroški poslovanja se planirajo v višini 304.961.000 din, predstavljajo pa 67% celotnega dohodka. Amortizacija se predvideva v višini 23.194.000 din ali 5,1%, dohodek pa 126.845.000 din ali 27,9% od celotnega dohodka. Iz dohodka pa moramo pokriti pogodbeno obveznosti, zakonske obveznosti in sredstva za OD. Ostanek po odbitku teh postavk v znesku 23 milijonov din predstavlja sklade, s katerimi bi naslednje leto

lahko razpolagali v železarni. Za osebne dohodke je planiranih 78.990.000 din, kar predstavlja 62,3 % od ustvarjenega dohodka. Čeprav naj bi letos dosegli višji obseg proizvodnje in realizacije, pa bo finančni rezultat nekoliko slabši od doseženega v lanskem letu. Osnovni vzrok za to je vsekakor povišanje materialnih stroškov poslovanja. Na predvidenem obsegu proizvodnje je predvideno tudi število zaposlenih. Letos naj bi imeli povprečno 3600 zaposlenih, kar je za 6,1 % več od poprečja lanskega leta. Od skupnega števila zaposlenih odpade 61,7 % na direktne proizvodne obrate in 38,3 % na vzdrževalne in uslužnostne obrate. Na predvideno število zaposlenih je predviden tudi global OD, ki naj bi se letos ugotovil po stopnji 13,4 % do realizacije. Poprečni OD na zaposlenega in mesec so z upoštevanjem konstantnega dela dodatka za letni dopust predvideni v višini 1250,00 din. Z boljšim poslovanjem, predvsem pa z doseganjem boljših ekonomskih rezultatov in realizacije pa obstaja seveda možnost, da se temu ustrezno povečajo tudi osebni dohodki. Za izpolnitev letnega gospodarskega načrta, predvsem pa večjo ekonomičnost poslovanja, bi morali v železarni upoštevati dve osnovni nalogi: več kot doslej delati na tem, da se zmanjša količina neuspele proizvodnje in da znižamo zaloge vseh vrst materialov. Zato bi bilo prav, da bi vsak obrat za sebe pripravil in sprejel program, ki bi predvideval, kje in kako bi se lahko znižali poslovni stroški.

V nadaljnji razpravi je bil ponovno načrt problem prevelikih zalog materiala razreda 3 in 5. Govor pa je bil tudi o tem, da je treba v sedanjem času nelikvidnosti delovnih organizacij voditi politiko selektivnosti naših odjemalcev, posebno še zato, ker so za delovne organizacije, ki ne bodo likvidne, predvideni posebni ukrepi, med temi tudi 80 % osebni dohodek zaposlenih. Pripombe pa so seveda bile tako na predvideno število zaposlenih kakor tudi na planirano poprečno višino OD. Pri tem je bilo ugotovljeno, da v železarni ob upoštevanju povečanja produktivnosti dela planiramo samo 7,5 % povečanje OD, da pa znaša to v republiškem poprečju okrog 12 %. Prevladalo je mnenje, da je količinski obseg proizvodnje, na podlagi katere so izdelani tudi drugi predlogi gospodarskega načrta, planiran realno in dosegljiv, posebno še, ker so vsi obrati z naročili za letos v glavnem že zasedeni. Pereče pa ostaja vprašanje akumulativnosti in višine zalog. Za izpolnitev obsega proizvodnje pa bo morala biti zagotovljena tudi redna oskrba s surovinami. Vzporedno z izvajanjem gospodarskega načrta bomo morali več skrbni posvetiti strokovni izobrazbi in izpopolnitvi zaposlenih. Posebno pa bo moral akcijski program, ki naj bi ga sprejeli, vsebovati konkretne zadolžitve, kdo in kako bomo posamezne zadeve uredili. Boleča točka naše železarne je tudi organizacija dela. Razumljiv je bil zato predlog, da naj bi trije ali štiri člani DST obiskali v inozemstvu naši železarni sorodno podjetje, kjer bi si predvsem ogledali njihovo organizacijo dela in s svojimi ugotovitvami pa tudi predlogi seznanili naš delavski svet.

Delavski svet je bil nato seznanjen, da je bil na zasedanju DS združenega podjetja dne 15. januarja za generalnega direktorja združenega podjetja soglasno imenovan direktor: naše železarne tovariš Gregor Klančnik, in s predlogom o načinu rešitve zadeve v naši železarni, seznanjen pa tudi s predlogom o povišanju prispevne stopnje iz osebnega dohodka, namenjene za reševanje investicij v šolstvu. Do vključno letošnjega leta je bil predpisan zvezni prispevek iz OD v višini 3 %, letos pa je znižan na 2,70 %. Na račun znižane prispevka naj bi naša železarna za investicije v šolstvu prispevala 0,25 %, kar pomeni, da povečanje prispevne stopnje občinski skupščini na račun reševanja investicij v šolstvu ne bo dodatno bremenilo sredstev naše železarne, ampak da prispevki iz tega naslova ostanejo v celoti v glavnem na lanskeoletni višini.

Tovariš Anton Polanc je načel vprašanje dela in odgovornosti zaposlenih pri varnostno-nadzorni službi. Meni, da smo pri tej službi sicer storili korak naprej, da pa so zaposleni v tej službi pozabili na pravilen odnos do zaposlenih. Kot primer je navedel fizični obracun dveh organov varnostne službe z dežur-

nim električarjem in odvzemom instrumenta delavcu, ki je bil njegova osebna last. Zastavil je tudi vprašanje, ali naši organi varnostne službe lahko vršijo zasliševanje in pregled predalov ter garderobnih omar zaposlenih in končno, če obstaja v železarni pravilnik o delu, odgovornosti in pristojnosti varnostne službe. Če pravilnik obstaja, potem naj bi ga člani varnostne službe upoštevali, če pa ga ni, ga bo treba izdelati. Ker za VNS v železarni odgovornega delavca ni bilo na zasedanju, je nekatera pojasnila dal direktor Klančnik.

Osebo, pravi, je prepričan, da normalno pri razviti samoupravi v železarni varnostne službe ne bi potrebovali, da pa žal temu še ni tako. Kar se tiče opravljanja del v delavnicah za razne osebne in druge privatne potrebe pa meni, da bi morali to preprečevati že sami delovodje. Podrobnosti o fizičnem obračunu kakor tudi o drugem primeru, ki ga je navedel tovariš Polanc, mu niso znane, ve samo, da je zadeva fizičnega obračuna že odstopljena disciplinski komisiji, ki bo po proučitvi primera ter ugotovitvi dejanskega stanja in krivca izrekla teži dejanja primeren ukrep.

Po posredovanju predlogov, ki so bili obravnavani, ter v razpravi izraženih mnenj in predlogov, je delavski svet sklenil:

1. Na podlagi poročila centralne komisije za inventuro se dovoli:

V počitniškem domu Portorož:

— knjiženje ugotovljenih viškov pri drobnem inventarju v višini 1,64 din v dobro izrednim dohodkom,

— knjiženje ugotovljenih mankov pri drobnem inventarju v višini 1259,46 din v breme izrednim izdatkom,

— odpis neuporabnega drobnega inventarja v vrednosti 1913,06 din v breme izrednim izdatkom.

V železarni Ravne:

— knjiženje ugotovljenih viškov osnovnih sredstev gospodarskega značaja v višini 64.288,40 din v dobro skladom,

— v breme skladov odpis izrednih stroškov naslednjih neizterljivih terjatev proti:

»1. maj« Nikšić v znesku	2.082,00 din
LIM Ivangrad v znesku	45.810,26 din
Proleter Čazma v znesku	531,57 din
Partizan Subotica v znesku	325,50 din
razni praktikanti	32,60 din
ali skupno za	48.781,93 din

— knjiženje viškov pri popisu zalog materiala razreda 3 v 5. turnusu v znesku 3043,43 din v dobro izrednim dohodkom in mankov v znesku 4420,25 din v breme izrednim stroškom.

— Glede na to, da se je popisno stanje pri zalozah grodlja, starega železa in tehnoloških goriv približalo knjižnemu stanju, delavski svet meni, da je realneje vzeti knjižno stanje in da pri teh zalozah ni inventurnih razlik;

— knjiženje inventurnih viškov pri zalozah polproizvodov v dobro drugim dohodkom v višini 31.713.828,33 din, mankov v višini 34.710.182,31 din v breme izrednim stroškom;

— knjiženje inventurnih viškov pri zalozah gotovih izdelkov v znesku 9.990.877,58 din v dobro izrednim dohodkom in mankov v znesku 9.696.043,21 din v breme izrednim stroškom;

— dovoli se razvrednotenje livarskih okvirov po specifikaciji v skupni teži 179.012 kg v vrednosti 534.500,26 din za 367.898,24 din na novo vrednost 166.600,92 din.

2. V predlaganih postavkah se potrjuje gospodarski načrt železarne za leto 1970, katerega sestavni deli so načrt proizvodnje, eksterne realizacije, izvoza, finančni plan, plan OD in števila zaposlenih.

Na podlagi gospodarskega načrta morajo vodstva obratov izdelati akcijski program izvrševanja gospodarskega načrta s posebnim poudarkom na možnost zmanjšanja količine neuspele proizvodnje in znižanja poslovnih stroškov.

Štirim članom DST se odobri službeno potovanje v inozemstvo z nalogo, da obiščejo naši železarni sorodno podjetje in se seznanijo z njegovo organizacijo dela. O svojih ugotovitvah morajo podati poročilo DS tovarne. Pri sestavi skupine je treba paziti na to, da bodo v njej zastopani predstavniki iz posameznih sklopov obratov.

3. Delavski svet železarne Ravne podpira prizadevanja skupščine občine Ravne na Koroškem pri reševanju problemov na področju investicij v šolstvu, zato soglaša, da se proračunski prispevek od OD za leto 1970 zviša za 0,25 % od bruto OD s pogojem, da tudi skupščina občine Ravne na Koroškem za temeljno izobraževalno skupnost namensko odredi še 0,60 % prispevka od bruto OD.

Povišanje prispevka velja za našo tovarno za obračunsko obdobje od 1. januarja do 31. decembra 1970. Delavski svet železarne Ravne si obdrži pravico nadzora nad namensko uporabo zvišanega proračuna prispevka od bruto OD v višini 0,25 %.

4. Ob upoštevanju obvestila, da je direktor naše železarne tovariš Gregor Klančnik imenovan za generalnega direktorja Združenega podjetja slovenske železarne in predloga upravnega odbora o načinu rešitve zadeve v naši železarni, je delavski svet odločil:

Na vzhod in zahod gredo naša jekla

Iz dejavnosti sindikata

Predsedstvo TO

Na dvajseti seji predsedstva tovarniškega odbora sindikata so člani razpravljali o informaciji sestanka predsednikov sindikalnih organizacij vseh treh slovenskih železarn, na katerem so obravnavali sistematska vprašanja problematike usklajevanja osebnih dohodkov z nenormalnim povečevanjem cen tistih artiklov, ki so za življenje vsakega državljanca neobhodno potrebni. V primerjavi s poprečnimi mesečnimi prejemki so na sestanku ugotovili, da je bil v našem podjetju največji porast v lanskem devetih mesecih in da drugi dve železarni združenega kolektiva malenkostno zaostajata. Ob obravnavi primerjav poprečnih mesečnih osebnih dohodkov že vrsto let obstaja problem v tem, kaj vse je zajeto v teh dnevno obravnavanih jugoslovanskih poprečjih. Človek nehoti dobi občutek, da tisti, ki obravnava poprečke, meče vanje vse tisto, kar mu trenutno ustreza, tisto pa, kar mu v danem momentu ni všeč, izpušča. Najbrž bi bilo prav, da bi se vsaj zdaj vse tri slovenske železarne, ko smo združeni, zedinile in prikazovale v poprečnih osebnih dohodkih v vsaki železarni enake elemente. Do sedaj smo često slišali, da je tista železarna, ki je izkazovala visoke osebne dohodke, prikazovala vse elemente osebnih dohodkov, ona z nižjimi samo delno (npr.: brez regresa za toplo prehrano, letni dopust ipd.), kar prav gotovo ne vodi k realnejši obravnavi teh vprašanj.

Na sestanku predsednikov osnovnih organizacij sindikatov posameznih tovarn je stekla tudi beseda o normativih življenjskih stroškov štiričlanske družine. Za obravnavo v sindikatih je tak poudarek izredno važen, saj je brez njega težko diskutirati, kakšna naj bi bila najnižja plača v podjetju v določenem kraju. Pri tem je prav poudariti, da se bodo morali sindikat in samoupravni organi odločiti za neko mejo najnižjih osebnih dohodkov v našem podjetju. Gre namreč za to, da bi bilo za tista delovna mesta, na katerih delavci po sistemu delitve po delu ne zaslužijo osebnih dohodkov do določene višine, prvo analizirati produktivnost delavca, in če je ta zadovoljiva, delovno mesto ukiniti. Res je, da se osebni dohodki pri nas iz leta v leto povečujejo, še bolj res pa je, da nujni živ-

ljenjski stroški hitreje rastejo in da je za sindikalno organizacijo vedno bolj nezdržno stanje, v katerem leta in leta določeno število naših delavcev živi v minimalnih življenjskih pogojih.

Prvo iz gornjih stališč bo osnovna organizacija sindikata predlagala samoupravnim organom v našem podjetju, naj v kolektivu zadolžijo strokovne službe, in take v našem podjetju imamo, ki morajo na Ravnah spremljati rast tistih življenjskih stroškov, ki so nujno potrebni za vsakdanje življenje. Za sindikat v našem kraju so najbrž statistični podatki republike o poprečnem povečevanju življenjskih stroškov v tem obdobju zaenkrat še nesprejemljivi, saj je v njih vključena tudi podražitev npr.: letalskega prometa, zavarovanje BMW 2000 itd., itd., kar ima s tistimi našimi delavci, ki zaslužijo 600 din na mesec, verjetno prav malo skupnega.

Na podlagi take in podobne diskusije ter na podlagi razprave vseh treh predsednikov osnovnih organizacij železarn združenega podjetja je predsedstvo zavzelo naslednja stališča:

1. Predsedstvo TO sindikata meni, da mora delavski svet podjetja zaradi splošnega mišljenja in nestrpnosti članov kolektiva ob gospodarskem položaju Združenega podjetja slovenskih železarn poskušati ukreniti vse, da bi člani delovne skupnosti izgubili vtis nepomembnosti v slovenskem prostoru.

2. Reševanje črne metalurgije ne more temeljiti oziroma ne more biti reševano s prepogostim najemanjem kreditov z visoko obrestno mero ter je potrebno odločno in čim prej preiti k sistemskemu reševanju črne metalurgije.

3. Potrebe po najemanju negospodarskih kreditov niso posledica slabega dela v železarni v povojnem obdobju, temveč sistema, ki ni dovoljeval ustvarjanja večjega dohodka, kot so ga imela druga podjetja v drugih panogah in akumuliranje amortizacije za rekonstrukcije.

4. Gospodarski uspeh našega kolektiva v letu 1969 je dokaz, da kolektiv hoče stati na lastnih nogah, zato tudi ni bojazen, da v letu 1970 ne bi dosegli takih in prav gotovo še boljših uspehov. Zato menimo, da osebni dohodek našega delavca nikakor ne more biti okrnjen na račun limitiranih-administrativno določenih cen in že predvidenih podražitev surovin ter novo izišlih zakonskih predpisov o izplačevanju 80% osebnih dohodkov.

5. Glede na vedno večji razkorak med osebnimi dohodki in življenjskimi stroški je nujno, da se zaposlenim v črni metalurgiji zaradi specifičnosti teže dela pozveti več skrbi za njegov eksistenčni minimum.

Predsedstvo TO sindikata vidi potrebo, da predlaga delavskemu svetu tovarne, naj v svoj program dela vključi ugotavljanje življenjskih stroškov naših delavcev in prek strokovnih služb vrši stalno primerjavo dejanskih življenjskih stroškov pri nas na zaposlenega samskega delavca in štiričlansko družino ter poprečjem osebnega dohodka v železarni. To bi istočasno služilo tudi za primerjavo z najnižjimi osebnimi dohodki v našem kolektivu.

Po oceni sindikata sedanji najnižji osebni dohodki v tovarni ne dosegajo pokrivanja življenjskega minimuma, ki je potreben za enostavno nadomestilo porabljene delovne energije in pokrivanje najminimalnejših potreb človeka, če se hočemo dejansko vključiti z našo produktivnostjo v mednarodno delitev dela.

6. Predsedstvo TO sindikata je pregledalo tudi analizo gibanja dohodkov bolnikov za leto 1969. Opaziti je dokajšnje znižanje izdatkov, ki bremenijo komunalni zavod za socialno zavarovanje, medtem ko so porastle bolezni do 30 dni, za katere nadomestilo plačuje naše podjetje.

Iz analize je tudi razvidno, da se je nadomestilo za čas bolezni od leta 1968, ko je znašalo 66,86% od poprečnih osebnih dohodkov v naši delovni skupnosti, znižalo v letu 1969 na 60,08%.

Predsedstvo TO sindikata je mnenja, da morajo naše službe direktno ali prek naših imenovanih predstavnikov v organih družbenega upravljanja (ti so prav gotovo dolžni zastopati stališča sindikata) komunalnega zavoda za socialno zavarovanje doseči, da se pravilnik o izplačevanju nadomestil osebnega dohodka spremeni in prilagodi dinamiki osebnih dohodkov v današnjih razmerah. Istočasno sindikat meni, da je potrebno spremeniti interna pravila o izplačevanju nadomestil do 30 dni v našem podjetju.

Na tej seji je predsedstvo TO sindikata obravnavalo še naslednje zadeve:

1. Našo organizacijo je komisija za samoupravljanje pri republiškem svetu zveze sindikatov Slovenije s posebno vljudnostnim pismom spomnila, da je tudi kolektiv železarne na Ravnah, eden izmed tistih 48 delovnih organizacij na Slovenskem, ki so izvolile prve delavske svete že januarja oziroma februarja leta 1950, zato bomo te dni slavili 20-letnico delavskega samoupravljanja. Predsedstvo je sprejelo s tem v zvezi sklep, da predlaga samoupravnim organom, da ta jubilej svečano proslavimo s slavnostno sejo delavskega sveta. Te seje naj bi se udeležili vsi še živi člani prvega delavskega sveta pri nas, člani sedanjega delavskega sveta in vsi predsedniki delavskih svetov in upravnih odborov od začetka do danes. Predsedstvo namreč meni, da je ta dogodek za naše samoupravljalce — vse člane delovne skupnosti — tako važen trenutek v razvoju ravske železarne in našega kraja nasploh, da smo se ga dolžni primerno spomniti za tako obletnico.

2. Sindikat delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije, republiški odbor za Slovenijo je obvestil našo organizacijo, da je dal pristanek železarni Ravne za nočno delo žensk na tistih delovnih mestih, za katera je zaprosila uprava podjetja.

3. Bralce Fužinarja smo že obvestili, da bodo letos na Ravnah 2. zimske igre športnikov slovenskih železarn. Igre bodo 14. februarja 1970 v naslednjih panogah:

- veleslalom za člane in starejše člane,
- namizni tenis za člane in starejše člane,
- streljanje z zračno puško za moške in ženske,
- kegljanje na asfaltu za moške in ženske,
- šah za moške in
- odbojka za ženske.

— da kljub temu, da 28. januarja 1970 poteče reelektijski rok za razpis delovnega mesta direktorja železarne Ravne, razpis preloži za dobo 6 mesecev in tako direktorju naše železarne Gregorju Klančniku ne zapre morebitne ponovne kandidature za direktorja naše železarne;

— da se ga dolžnosti direktorja naše železarne razreši z 31. marcem 1970, potem ko bo izvršena registracija njegove nove funkcije ter po delavskemu svetu sprejet zaključni račun naše železarne za leto 1969;

— da do imenovanja novega direktorja tovarne vodstvo tovarne in dolžnosti v. d. direktorja prevzame dosedanji sekretar in namestnik direktorja tovariš Franc Fale;

— da se do ureditve delovnih in življenjskih pogojev tovarišu Gregorju Klančniku dolžnosti generalnega direktorja združenega podjetja omogoči opravljati v naši železarni.

Upravni odbor je imel za izvedbo športnih iger razumevanje in sklenil financirati stroške v višini 11.780 din, kolikor bodo po detajlni analizi tudi znašali.

Zimske športne igre bo vodil naslednji organizacijski odbor:

Gregor Klančnik, častni predsednik, Ivan Kugovnik, predsednik, inž. Vlado Strahovnik, prvi podpredsednik, Ivan Pungartnik, drugi podpredsednik, Janez Strah, sekretar, Tone Maklin, blagajnik, Peter Mihelač, prehrana in stanovanje, Martin Pšeničnik, informacije, Franc Boštjan, tisk in propaganda, Alojz Vinkler, kulturni program.

4. Predsedstvo sindikata je dalo UO predlog, da bi v naši železarni uvedli namensko varčevanje za stanovanje. Predlog je bil v tem, da bi omogočili tistim članom kolektiva, ki še nimajo stanovanja, in tistim, ki se želijo preseliti v dražje stanovanje, namensko mesečno varčevanje v sorazmerno manjših zneskih, kot pa jih morajo vplačati po naših internih pravilih ob vselitvi. Upravni odbor je o predlogu razpravljal in odgovoril sindikatu, naj izdela konkretniji predlog. Zato sindikat prosi vse tiste bralce, ki menijo, da je predlog umesten, in tiste, ki menijo, da ni umesten, da svoje predloge pošljejo v pisarno sindikata. V primeru, da bodo člani kolektiva s predlogom zadovoljni, bo predsedstvo skupno s komisijo za razdeljevanje stanovanj izdelalo konkreten predlog in ga posredovalo upravnemu odboru v končno odločanje.

5. Mladinski aktiv Reka je sindikat zaprosil za denarno pomoč, ki jo potrebuje pri izvajanju zimske rekreacije. Glede na informacije, da je ta mladinski aktiv eden izmed zelo aktivnih, mu je predsedstvo dodelilo 500 din in za njihovo knjižnico nekaj knjig ter razne literature.

6. Tov. Kališnik Vincencija iz Dravograda je v svoji prošnji navedla, da ima tri šoloobvezne otroke, da je bil njen pokojni mož član železarne Ravne in da je v hudi finančni stiski. Po preveritvi podatkov ji je predsedstvo namenilo 200 din pomoči, kajti ta štiričlanska družina prejema po pokojniku le 450 din mesečne pokojnine.

7. Prošnjo Ferka Pavla za denarno pomoč je predsedstvo odstopilo podružnici SEVO in se z njenim predsednikom dogovorilo, da bo prošnjo pozitivno rešil odbor podružnice.

8. Na sindikat se je s prošnjo za finančno pomoč obrnil tudi Kotnik Ivan III., sodelavec iz vzmetarne. Tov. Kotniku je bilo dodeljeno stanovanje, pri čemer pa je nastal problem, kako izplačati akontacijo, da se bo družina lahko preselila, saj štiričlanska družina, ki sedaj stanuje na Prevaljah, prejema ca. 800 din na mesec. Predsedstvo je sklenilo, da se mu v finančnih težavah pomaga tako, da sindikat nakaže stanovanjskemu podjetju 250 din kot soudeležbo pri obveznem vplačilu akontacije.

9. Tov. Finžgar Ana je že večkrat v minulem obdobju zaprosila sindikat za pomoč. Predsedstvo je predvsem upoštevalo njeno zdravstveno stanje in ji dodelilo enkratno pomoč v višini 150 din.

10. S posredovanjem socialnega delavca je prosil sindikat pomoči tov. Vališer Roman, ki je bil v novembru 1969 invalidsko upokojen. Kljub nekajkratnim pismenim in telefonskim urgencam na KZ SZ Mari-

bor še vedno ni prejel odločbe o upokojitvi, s tem pa tudi ne pokojnine. Po informacijah bo prejemal ca. 480 din pokojnine, ko bo prejel odločbo, sedaj pa je brez sredstev zato, ker je bil do ocene po invalidski komisiji v bolniškem staležu. Ko je dobil obratni zdravnik sklep od invalidske komisije, da je upokojen, ga je moral po zakonu odjaviti iz staleža bolnih. V drugih primerih se prakticira tako, da delavca, dokler ne dobi odločbe o upokojitvi, zadržimo do tega časa v delovnem staležu. Tov. Vališer pa je bil za delo nezmožen in ga niso mogli zaposliti, pred leti pa je bil premeščen iz enega na drugo delovno mesto, ne da bi mu uredili izplačilo razlike, zato bo imel tudi tako majhno pokojnino. Predsedstvo mu je po razpravi o njegovih problemih dodelilo enkratno pomoč v višini 250 din.

Predsedstvo ob teh problemih meni, da je to eden izmed tistih primerov, katerega naše specializirane službe najbrž niso odgovorno obravnavale, zato je sklenilo poslati socialno-kadrovski službi pismo s priporočilom, da zahteva obnovo postopka in jo opozoriti, da posveča večjo pozornost takim primerom.

11. Predsedstvo je izdelalo predlog za občni zbor občinskega sindikalnega sveta in predlagalo, naj v nove organe izvoli iz železarne Ravne naslednje člane:

a) za člane občinskega sindikalnega sveta Ivana Pungartnika, Toneta Polanca, Faniko Korošec, Milojka Milinkoviča in Ivana Žerdonerja;

b) za predsedstvo občinskega sindikalnega sveta Faniko Korošec in Milojka Milinkoviča.

Iz sindikalnih podružnic

Odbor sindikalne podružnice valjarne je na zadnji seji obravnaval poročilo o delu podružnice v minulem obdobju. Predsednik odbora je v uvodu poudaril, da je delo odbora podružnice na sedmih sejah, kolikor so jih imeli v svoji mandatni dobi, potekalo v redu. Obravnavali so predvsem delo v obratu, sanacijski program in druge zadeve s področja boljšega gospodarjenja

obrata ter vprašanja sindikalnega dela. Pri obravnavanju problematike jim je veliko pomagalo obratovodstvo, zato bodo z njim tudi vnaprej tesno sodelovali pri razčiščevanju vprašanj delovne in tehnološke discipline, higijene, prehrane itd.

Na zadnji seji so ugotovili, da se člani sindikalne podružnice premalo poslužujejo svoje organizacije za tesnejše sodelovanje pri razčiščevanju raznih problemov. To je tudi vzrok, da imajo nekateri člani pripombe na delo sindikata, na odnose, na plačevanje članarine, zakaj sindikat samo nekaterim preskrbi razne artikule za ozimnico itd. Predsednik odbora se je zavzel za tesnejše sodelovanje z vsemi člani sindikata, kajti po njegovem mnenju je organizacija sindikata nedvomno tista, ki mora skrbeti za usposabljanje delavcev pri uveljavljanju pravic in dolžnosti, da pomaga delavcem v borbi proti neznanju in nerazumevanju, s tem pa tudi za večjo sposobnost na delovnem mestu, tako da se bo delavec zavedal, da je boj za uveljavljanje dolžnosti in pravic predvsem njegova zadeva, ki jo uresničuje v organih upravljanja ob pomoči organizacije sindikata.

Odbor sindikata valjarne je na seji tudi predlagal, naj se v bodoče organizirajo vsaj štirje obratni sestanki na leto, na katerih bi sodelovalo obratovodstvo in podalo rezultate dela in gospodarjenja, dosega plana in realizacije ter druge pokazatelje s področja dela valjarne. Na teh sestankih naj bi delavci svobodno izražali svoje želje, mišljenja in predloge za boljše delo v obratu.

Na seji so še sklenili, da bodo v tem letu ob pomoči vodstva obrata organizirali ogled železarne Štore in Jesenice ter odobrili njihovem delavcu tov. Ogrizu Antonu 250 din pomoči glede na to, da je že več kot pol leta v bolniškem staležu.

Sindikalna podružnica uprave in OTKR je na zadnji seji obravnavala predvsem zimsko-športno rekreacijo in dodeljevanje pomoči. Zedinili so se, da organizirajo sancaške tekme posebej za OTKR in posebej za upravo in v te namene odobrili po 1000 din za zakusko po tekmah in 500 din za nagrade. Ker pa je bilo vsako leto okrog

Kontrast

Foto: Broman

sankaških tekem mnogo kritike, je odbor sklenil, da je potrebno bolj skromno in ekonomično razpolagati s finančnimi sredstvi. Tako naj bi stale prve nagrade največ 50 din, druge do 40 din in tretje do 30 din. Skromnejši bodo tudi pri zakuskih, do katere je upravičen vsak udeleženec tekme in drugi člani podružnice, ki se bodo prireditve udeležili.

Na seji so odobrili še finančno pomoč tov. Mesnerju Jožetu iz kemičnega laboratorija v višini 100 din s pripombo, da bodo v bodoče reševali take in podobne prošnje le na podlagi vsestranskega preverjanja zaslužka in stanja družine prisilca.

Na seji odbora sindikalne podružnice mehanskih obratov so razpravljali o izvedbi sankških tekem, tov. Nagliču, zaposlenem v kontroli serijske proizvodnje, pa so odobrili pomoč v višini 100 din. S priključitvijo jeklovleka v sklop TPO je odšla iz

sklopa SMO tajnica odbora Matija Majda, zato so za novo tajnico izvolili tov. Vetter Majdo. Na seji so še sklenili:

— na plenumu TO se ponovno sproži vprašanje plačevanja sindikalne članarine od nadurnega dela,

— v februarju je pobrati vse članske izkaznice in vanje vpisati članarino za minulo leto,

— na plenumu TO se sproži vprašanje druge proste sobote, ker odbor meni, da obstajajo realni pogoji za realizacijo uvedbe dodatne proste sobote.

Na zadnjem plenumu smo izvolili v sindikalni odbor združenja podjetja slovenskih železarn naslednje člane:

- Ivana Kugovnika,
- Faniko Korošec in
- Ivana Pungartnika.

Janez Strah

Izdelava in funkcionalnost osebnih zaščitnih sredstev glede na potrebe v industriji

Ne moremo ocenjevati našega razvoja proizvodnje osebnih zaščitnih sredstev in osebne varstvene opreme kot povsem pasivnega, še manj pa kriviti za tako situacijo le proizvajalca, ki si je utiral pot med potrošnike po poti komercialne iznajdljivosti ali kako drugače. Pri tem pa je zastajal pomen prave vrednosti izdelanih artiklov osebnih zaščitnih sredstev glede ustreznosti materialov, oblik oziroma modelov, funkcionalnosti, vzdržljivosti, praktičnosti in estetike.

Delno lahko pripišemo sliko sedanje situacije tudi zapuščini nekdanjih določb splošnega pravilnika o higienskih in tehničnih varnostnih ukrepih pri delu in zakonu o delovnih razmerjih iz leta 1958. Slednji je poleg svojega pozitivnega naprednega streljenja obravnavanih določb v zvezi z izvajanjem varstva pri delu suhoparno zadolževal le delovne organizacije, da so dolžne dodeljevati delavcem na razpolago brezplačno vsa potrebna osebna zaščitna sredstva.

Za proizvajalce ni bilo izdelanih niti okvirnih normativov niti standardov (razen minimalnih) niti drugih tehničnih navodil ali pripomočkov, s pomočjo katerih bi bila izdelava osebnih zaščitnih sredstev določena. Sploh pa je bila izdelava teh sredstev sekundarnega pomena, ker je na trgu boljše cvetela druga predelava in izdelava industrijskega blaga. Specializiranih proizvajalcev osebnih zaščitnih sredstev in osebne zaščitne opreme skorajda ni bilo. Posledica take situacije je bila ta, da med izdelovalcem in potrošnikom osebnih zaščitnih sredstev ni bilo nobene prave povezave, ki bi vodila k napredku in zadovoljevala obe strani. Povezava je obstajala le prek komercialnih služb, ki jim je bila zaščita na delovnem mestu deseta briga.

Dokaj se je spremenila situacija z izidom temeljnega zakona o varstvu pri delu, ki je v svojem osmem členu zahteval med drugim tudi od proizvajalcev osebnih zaščitnih sredstev in osebne zaščitne opreme zahtevane normative in ukrepe varstva oziroma zagotovilo ustreznega atesta, da so

taka sredstva v vseh pogledih ustrezna za zavarovanje človeka pri delu.

Pričakovati je bilo, da se bo tudi v praksi povečal interes za tovrstno specializacijo, ki bo vodila k boljši kvaliteti in funkcionalnosti ter nazadnje zblížala uporabnika in pospeševala tudi raziskovalno in študijsko področje tovrstnih sredstev.

V obdobju zadnjih nekaj let je bila v našem gospodarstvu velika reformacija, ki je marsikatero podjetje močno prizadela, in so zato spremenila svoj sortiment proizvodov, medtem so se mnoga odločila (tudi »Prevent« Slovenj Gradec) za specializacijo izdelave osebnih zaščitnih sredstev kot primarno dejavnost.

V industrijskih podjetjih je bilo v zadnjem času čuti v obliki raznih pripomb tudi vedno večji odziv služb varstva ali oseb, ki se poklicno ukvarjajo s področjem varstva in tudi z osebno zaščitno opremo.

Iz tega lahko zaključimo, da se pri potrošnikih v delovnih organizacijah čuti vedno večji interes za čim boljše izpopolnjenost posameznih artiklov teh sredstev in da se z vsakim vzorcem v praksi ne zadovoljujejo več.

Med drugimi veljavnimi zakoni in pravilniki, ki v svojih določbah obravnavajo področje zaščitnih sredstev, bo za nadaljnji razvoj sistematične in strokovne izdelave ter potrošnje osebnih zaščitnih sredstev in osebne varstvene opreme gotovo temeljni kamen pravilnik o sredstvih za osebno varstvo pri delu in o osebni varstveni opremi (Ur. l. SFRJ, št. 35/1969).

V sedanjem razvoju tehničnih proizvodnih naprav in priprav, ki jih uporabljajo delovne organizacije v svojih tehnoloških, delovnih in produkcijskih procesih, ne smemo prezreti dejstva, da imajo osebna zaščitna sredstva še pomembno vlogo preprečevanja škodljivosti in nevarnosti, ki poleg sodobno urejenih varstvenih ukrepov grozijo delavcu pri delu, zlasti na posamezne dele telesa. Tudi najbolj sodobna in tehnično razvita podjetja z visoko stopnjo varstva, na primer Salzgitter — Zahodna Nemčija, niso uspela povsem elimi-

nirati posameznih manjših nevarnosti. Analize so pokazale, da je potrebno celo dodatno predpisovati na posameznih delovnih mestih sredstva osebne varstva in opreme — na primer zaščitne čelade, očala itd.

Izhajajoč iz posledic in škode, ki jo ne-zgode pri delu povzročajo delavcem in družbi, ne smemo pozabiti, da obstajajo poleg zakonskih obveznosti zagotovitve potrebne varnosti tudi moralne obveznosti. V interesu vsakega podjetja pa mora biti, da izgubi zaradi posledic poškodb čim manj delavcev, ki se težko nadomeščajo.

Za zaščitna sredstva se porabijo pri nas precejšnja finančna sredstva. Samo v železarni Ravne je bilo v ta namen porabljenih

1967. leta — 836.000,00 din
1968. leta — 934.000,00 din in
1969. leta — 1.082.000,00 din.

Analiza nezgodnih primerov po delih telesa iz 1969 leta je v istem podjetju pokazala, da se je pripetilo največ poškodb na rokah 35,92 %, na spodnjih okončinah 16,50 %, na stopalih 13,59 %, zgornjih okončinah 11,16 %, na očeh in ušesih 6,31 %, na glavi 1,95 %, na ustih in dihalih 1,95 % in na drugih delih telesa 12,62 %.

Med posameznimi vrstami poškodb je bilo največ udarcev ali zmečkanin, 47,09 %, opeklin 15,05 %, prelomov 13,59 %, urezov in ubodov 11,16 %, očesnih poškodb 5,34 % in drugih vrst poškodb 7,77 %.

Iz prikazanih podatkov o vrstah poškodb in poškodb po delih telesa je možno zaključiti, da se z ustreznimi zaščitnimi sredstvi in doslednejšo uporabo lahko preprečijo še marsikatero opekline, urezi, ubodi ali očesne poškodbe zlasti na rokah in nogah, kjer so poškodbe najbolj pogoste.

Nadaljnji razvoj varstvene preventive osebnih zaščitnih sredstev bi moral v bodoče glede na obstoječe pogoje in potrebe v industriji potekati v naslednjih vzporednih smereh:

1. na znanstvenem raziskovanju psihofizioloških zmogljivosti človeka in njegovih telesnih delov,

2. na znanstvenem raziskovanju materialov, namenjenih za izdelavo osebnih zaščitnih sredstev,

3. na tesnem sodelovanju varnostnih strokovnjakov iz podjetij z izdelovalci osebnih zaščitnih sredstev,

4. na izdelavi kvalitetnih, funkcionalnih, prikladnih — udobnih in estetskih osebnih zaščitnih sredstev,

5. na izvajanju praktičnih preizkusov vsakega artikla osebnih zaščitnih sredstev z ugotovitvijo učinkovitosti in določitvijo točnega namena in s temi navedbami pri izstavitvah atestov,

6. na standardizaciji vseh vrst osebnih zaščitnih sredstev,

7. na povečani kontroli in nadzoru nad pripravo materiala, namenjenega za izdelavo osebnih zaščitnih sredstev in nad pravilno uporabo osebnih zaščitnih sredstev pri uporabnikih.

Že podatek visokega števila poškodb na rokah, ki je bil v železarni Ravne v 1969 letu zastopan kar s 35,12 %, zelo visok je tudi v drugih podjetjih, nam narekuje, da je treba temu delu telesa posvetiti posebno

pozornost tudi z medicinskega vidika. Posamezne podrobnosti raziskav varnosti rok in njenih funkcij ter gradnje z medicinskega vidika morajo do določene širine poznati tudi varnostni inženirji in zlasti izdelovalci specializiranih sredstev za zaščito rok. S prikazanim primerom podrobnejše analize roke in poznavanjem njene funkcije, ki pa je le v mejah širine, potrebne za uporabnika osebnih zaščitnih sredstev, vodjo dela, varnostnega inženirja, projektante in izdelovalce osebnih zaščitnih sredstev, želim prikazati enako koristnost z istim postopkom tudi za druge dele telesa.

Že grški filozof Aristotel, ki je živel 380 let pred našim štetjem, je z besedami: »Duh je domislil, človeška roka ustvarila«, jasno povedal, kako zelo so človeške roke povezane z napredkom človeštva, z njegovo kulturo in razvojem civilizacije.

V novejšem času dovršene tehnike si preciznih aparatov in avtomatskih strojev brez vodenja in nadzorstva človeških rok sploh ne bi mogli zamisliti. V sedanjem tehničnem razvoju seveda ne smemo podcenjevati in pozabiti na možnosti obstoječih nevarnosti, ki lahko privedejo do zmanjšanja ročnih zmognosti in sposobnosti.

Če postane pri delavcu pomembnost roke zavestna, potem sluti takoj tudi številne nevarnosti, ki mu pri opravljanju dela groze. V tem primeru pozdravi vsak ukrep, ki takšne nevarnosti odstranjuje ali jih vsaj zmanjšuje.

Človeška roka je izredna mehanična priprava, zmožna grobega, trdnega prijema, toda tudi najfinejše in precizne delovne operacije. Hkrati pa ni samo mehanična priprava, ker sporoča naši zavesti informacije, ki jih je sprejela ob tipanju predmetov.

»Roki« pravijo strokovnjaki »zgornja okončina«, medtem ko je roka samo del zgornje okončine od zapestja do prstov.

Zgornja okončina ima trdno oporo v kosteh: nadlaktnici, vseh podlaktnih kosteh, osmih zapestnih koščicah, petih dlančnih ter prstnih členkih. Med temi kostmi so sklepi, kjer se lahko kosti gibljejo. V sklepih so kosti med seboj spete s sklepnimi ovojnici in vezivom. Od ene kosti do druge so napete mišice in premoščajo sklepe. Če se mišica skrči, približa eno kost drugi, vrtilišče tega gibanja pa se nahaja v sklepu. Sklepi so različnih oblik, so okroglasti, cilindrični, sedlasti, vijakasti, različno pa so pripete tudi mišice od kosti do kosti. Glede na to lahko okončine gibljemo na različne načine: upogibamo, iztezamo, vrtimo.

V čelnem predelu možganske skorje se rodi povelje za zavesten gib ter potuje po živčnih progah do hrbteničnega mozga in po njem do motoričnih živcev. Za zgornje okončine izvirajo v vratu in se vijejo skriti med mišičnimi masami, toda blizu kožni površini v periferijo. Končujejo se v mišicah, kamor nosijo povelja. To živčno proggo imenujemo s tujko »piramidna progga«. Če bi se gibali zgolj na povelja, ki jih nosijo ti živci, bi bilo gibanje udov podobno gibanju lesene lutke, ki jo lutkar vodi na nitkah. Mi pa vemo, da so naši gibi tekoči, da se prilagajajo uporabi, da so usklajeni. Osnova za ta mehanizem je informaci-

ja, ki jo pošiljajo posebna telesa, skrita v mišicah, v možgane. Ta telesa sporočajo stanje napetosti mišic. Po drugi živčni proggi, ki ji pravimo »ekstrapiramidna«, prihajajo paralelna povelja iz možganov, ki grobo, odsekano kretljivo spremene v tekočo, koordinirano, prilagojeno uporabi.

Poleg omenjenih teles v mišicah so v koži še čutna telesa za registracijo dotika, temperature in bolečine. Vse te registriramo s površino naše roke. Informacija potuje v možgane, kjer se obdelava in poraja ustrezne reakcije bodisi zavestno, bodisi koordinirano na nižjem nivoju ali refleksne.

Roka je potemtakem pomemben organ, s katerim dojemamo svet okoli sebe. Posebej pomembna je takrat, kadar ne moremo predmeta dojeti z očmi. Skrajni primer je pač slepec. Toda tudi v vsakodnevnem življenju je nešteto situacij, ko morata roka in oko dojemati istočasno dve različni zaznavi.

Na drugi strani pa je roka nenadomestljiv efektorni organ. Brez človeške roke ne bi bilo zgodovine človeškega rodu. S tem izrednim organom človek realizira svoje zamisli: bodisi izžaga ali izstruži izdelek, bodisi pozida hišo, naslika sliko, igra klavir, piše račune in riše načrte, obira jabolka ali navija uro. Z udarcem roke je sposoben ubiti človeka, a ga tudi najnežnejše pobožati.

Gib roke vodimo spočetka zavestno, pod kontrolo očesa. Kasneje se gib v ponavljajočih se delovnih operacijah »avtomatizira«, to se pravi, da zavestno vodenje ni več potrebno. Pri mnogih delih ni potrebna niti očesna kontrola, temveč le čutila v roki sami. Oko in zavest se vklopita le pri novi, nenadejani situaciji.

Glede na to vrednost naše roke je zelo pomembna njena zaščita. Funkcijske motnje rok se danes z veliko težavo odpravljajo v ortopedskih delavnicah, ponavadi pa je to povezano z velikimi stroški in z

zelo zahtevnim vzdrževanjem. Prvotna funkcijska vrednost pa se v celoti nikdar ne doseže.

Kakšnim nevarnostim so pri opravljanju dela izpostavljene človeške roke, je možno videti že iz prej omenjenega podatka, da se je na delu v železarni Ravne pripetilo kar 35,12 % takih okvar rok od vseh registriranih nezgod v letu 1969. Prepričan sem, da o važnosti uporabe primernih zaščitnih rokavic v industriji na splošno skoraj ni možno najti boljšega dokaza.

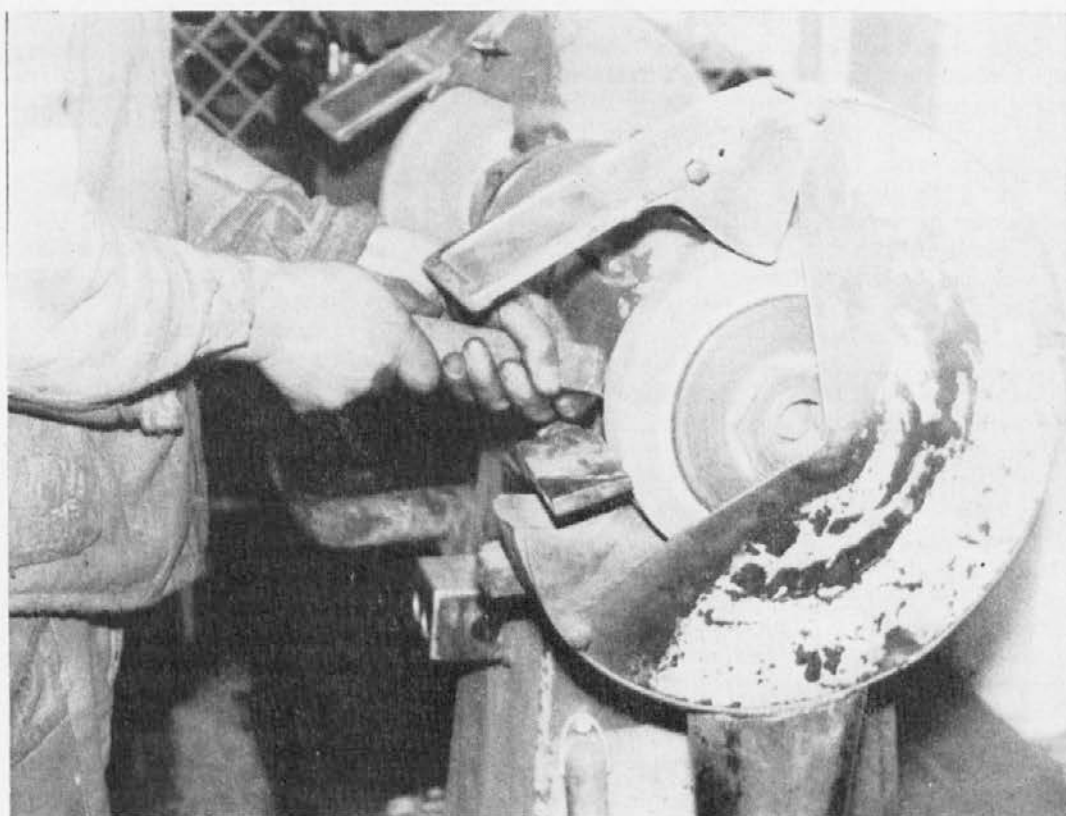
Znanstveno raziskovanje materialov, ki so namenjeni za izdelavo osebnih zaščitnih sredstev, bo razkrilo nove lastnosti usnja, blaga in drugih surovin, ki bodo ustrezale vsem zahtevam dobre kvalitete za izdelavo in uporabo osebnih zaščitnih sredstev.

V splošnem je material, ki ga sedaj uporabljamo za izdelavo osebnih zaščitnih sredstev, iz zelo slabe kvalitete. Potrebne so vsekakor dopolnilne predpriprave, da se doseže kvalitetnejši material za industrijske in splošne potrebe izdelave osebnih zaščitnih sredstev in osebne varovalne opreme.

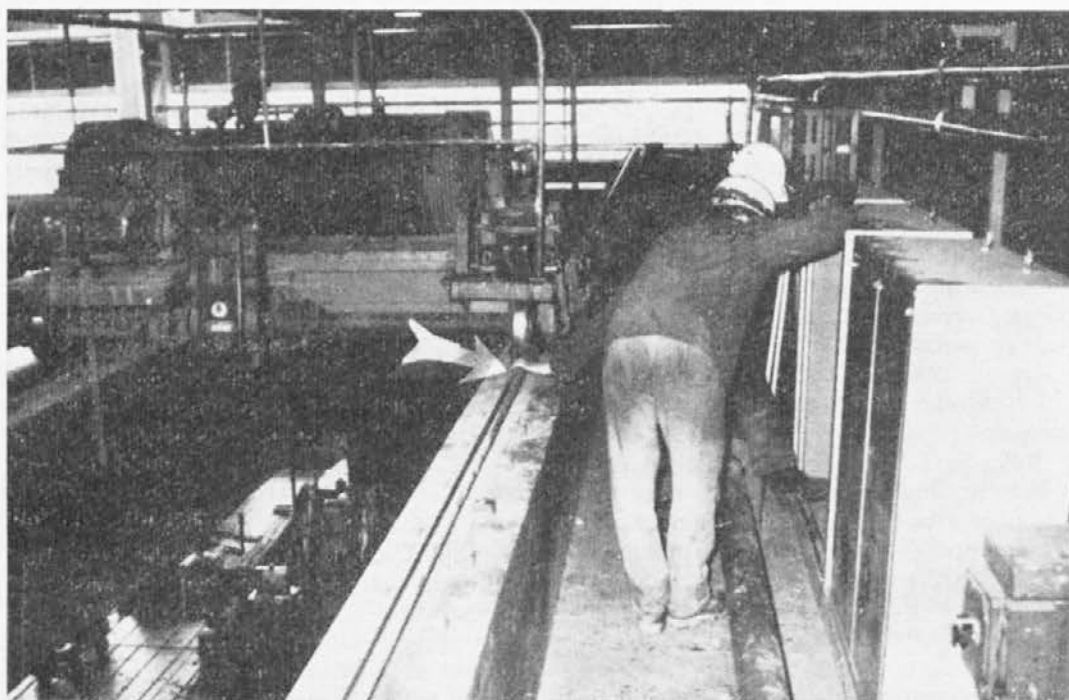
Pri izboljšavi kvalitete materiala povečana cena ne sme predstavljati nobenega vprašanja. Najbolj problematični materiali, ki povzročajo največ negotovanj, so blago za zaščitne obleke in kombinezone, ker se pri pranju preveč krčijo, slab sukavec in slaba kvaliteta gumijastih izdelkov.

Pri izbiri materiala za izdelavo zaščitnih sredstev se morajo obvezno upoštevati vsi bistveni pogoji, ki so na delovnih mestih. Zaradi posledic slabega materiala je čas uporabnosti zaščitnih sredstev zelo skrajšan, uporaba osebnega zaščitnega sredstva iz takega materiala pa predstavlja stalni vir nevarnosti za poškodbe pri delu.

Tesno sodelovanje varnostnih strokovnjakov iz podjetij, kjer se osebna zaščitna sredstva uporabljajo, z izdelovalci oziroma obratno, prispeva h kvalitetnejši izdelavi ter večji funkcionalnosti, prikladnosti,

Nepravilen način dela in pomanjkljiva zaščita rok gotovo dovedeta do poškodbe

Pri tako nevarnem ravnanju seveda ne pomaga nobena zaščita

udobnosti in estetskemu videzu osebnih zaščitnih sredstev.

Z izvajanjem stalnih praktičnih poizkusov različnih artiklov osebnih zaščitnih sredstev se doseže prava popolnost za določen namen, učinkovitost in trpežnost, ki tudi jamči potrebno osebno varnost uporabnika.

Podjetje Prevent Slovenj Gradec je v preteklem letu opravljalo v železarni Ravne v sodelovanju s službo za varstvo pri delu posebne praktične preizkuse nekaterih artiklov zaščitnih rokavic. V železarni so namreč ugotavljali, da je poraba zaščitnih rokavic zaradi slabe kvalitete izredno velika. Brusilec na stabilnem brusilnem stroju je porabil letno kar 42 parov zaščitnih rokavic. Mehanski čistilec v čistilnici jeklenih ulitkov je porabil letno 35 parov zaščitnih rokavic. Zalagalec litine pri velebratorju v čistilnici jeklenih ulitkov je porabil 35 parov zaščitnih rokavic.

Delavci nakladalci na pripravi vložka so pri svojem delu izpostavljeni tudi vremenskim nevarnostim — dežju in vlagi; tu so zato imeli letno porabo nad 40 parov zaščitnih rokavic. Na podlagi posebne poizkusne pole, ki je priložena referatu, se je pričelo na omenjenih delovnih mestih z veliko porabo sistematično preizkušati nove vzorce zaščitnih rokavic ter zasledovati podatke o izdelovalcu, času izdelave in dobave zaščitnih rokavic.

O obratu, v katerem se je poizkus vršil, delovnem mestu s posebnimi lokalnimi razmerami glede škodljivosti na delovnem mestu in v delovnem okolju, smo zbrali podatke o začetku in ponovitvah poizkusov: ime in dejavnost preizkuševalca z njegovim končnim mnenjem o materialu, obliki, smotrnosti, primernosti (na primer, ali je boljše od sedanjega zaščitnega sredstva), udobnosti pri uporabi, varstvenem učinku in z navedbo posebnosti (na primer kako deluje material na kožo itd.).

Enako presojo kot preizkuševalca da tudi obratovodstvo oziroma vodstvo obrata — oddelka in služba za varstvo pri delu, s tem da prepíše tudi podatke o atestih o preizkušanju materiala in izid preizkusa. Pri vsakem zaključnem preizkusu so se vse

ugotovljene pomanjkljivosti na zaščitni rokavici takoj odpravile in upoštevale vse pripombe uporabnika, vodstva obrata in službe za varstvo pri delu.

Po več zaporednih poizkusih se je menjalo tudi kravje usnje s svinjskim usnjem. Na najbolj izpostavljenih delih so se opravila dodatna ojačanja, izbral se je primeren sukanec iz najlona ter oblika glede na najustreznejšo funkcionalnost. Zaključni rezultati so pokazali, da se je na istih delovnih mestih zmanjšala poraba zaščitnih rokavic skoraj za tri četrtine oziroma na največ 12 parov letno. Uporabniki pa so bili s takimi rokavicami mnogo bolj zadovoljni, ker so lažje in varneje opravljali svoje delovne dolžnosti. Na tak način pridobljeni podatki so neizpodbiten dokaz o kvaliteti in pripomoček pri afirmaciji proizvodov osebnih zaščitnih sredstev proizvajalca, za katere bo tudi zavod za varstvo

pri delu soglašal v popolnosti s potrditvijo uradnega atesta.

Vsi pokazatelji zbranih podatkov znanstvenega raziskovanja psihofizioloških zmožnosti človeka in njegovih telesnih delov, raziskovanja materialov, namenjenih za izdelavo osebnih zaščitnih sredstev in dobljeni rezultati praktičnih preizkusov osebnih zaščitnih sredstev na podlagi sodelovanja med proizvajalcem, potrošnikom in zavodom za varstvo pri delu, pa bodo vodilo in podlaga za sestavo enotnih standardov.

S standardi bo zagotovljena stalna kvaliteta in funkcionalnost sredstev osebnega varstva za določen namen ne glede na to, katero podjetje bo njihov izdelovalec. Razumljivo glede na to je, da bodo morala imeti podjetja za proizvodnjo osebnih zaščitnih sredstev bolj razvito raziskovalno dejavnost in poskrbeti za tesnejše sodelovanje z uporabniki njihovih zaščitnih sredstev. Iz razpoložljivosti originalnih standardov zaščitnih rokavic je poleg nazorne skice razviden tudi najnujnejši opis za namen, oznako, velikost materiala in posebne pripombe.

Povečana kontrola in nadzor nad pravno materiala, namenjenega za izdelavo osebnih zaščitnih sredstev kot tudi materiala iz uvoza ter nad pravilno uporabo osebnih zaščitnih sredstev z upoštevanjem standardov pri neposrednih uporabnikih, bi gotovo prispevala k napredku varstvene preventive in uspešnemu preprečevanju škodljivih nezgodnih pojavov pri delu, kar je poseben interes širše družbene skupnosti.

Vzporedno z naštetimi pogoji, ki jih morajo izpolniti proizvajalci, uporabniki in zavodi za varstvo pri delu, imajo za popoln uspeh učinkovitosti osebnih zaščitnih sredstev in osebne varovalne opreme še podjetja veliko dodatno dolžnost vzbujati pri delavcih potrebno zavest, da so jim ta sredstva pri delu koristna in potrebna.

Franc Čegovnik

Tehnične izboljšave

Tehnolog za časovne študije iz priprave dela SMO Ivan Jamnik je izdelal centrirni kotnik za obdelavo trnov pilger. S pomočjo te naprave se je odpravil čas za zarisanje in centriranje.

Pri letni proizvodnji 412 valjev raznih dimenzij, kolikor jih je bilo izdelanih leta 1968, znaša letni prihranek, dosežen z izboljšavo, 26.267,23 din.

Komisija za racionalizacije mu je dodelila enkratno nagrado 945,50 din.

Tehnolog iz priprave dela SMO Slavko Strmčnik je spremenil konstrukcijo nosilca sprednjih koles pri globinski vrtalni napravi RGVN. Nosilec, ki je bil po starem odlit iz enega kosa, je bil zelo neprikladen za vpenjanje in obdelavo. Po novem se je odlilo samo ogrodje nosilca, vodilni čep in nastavek iz valjanega materiala pa sta se privarila. S tem se je pocenil odliček in skrajšal čas struženja.

Po tej izboljšavi pa so v konstrukcijskem oddelku popolnoma spremenili način obešanja sprednjih koles, tako da ta iz-

boljšava ni več aktualna. Upoštevalo bi bilo težko določiti ekonomski učinek izboljšave, zato je komisija nagradila avtorja z enkratno nagrado 500 dinarjev.

Obratovodja topilnice II dipl. inž. Rado Jelerčič in delovodje Jože Poberžnik, Ivan Polovšek, Ivan Ivartnik II. in Milan Čulafič so v topilnici II uvedli suhe lijake.

Letni prihranek, dosežen s to izboljšavo, znaša 181.167 dinarjev.

Pri določanju nagrade je komisija ocenila izboljšavo kot koristen predlog, ker je uporaba suhih lijakov že znana, in ga tako tudi nagradila.

Skupna enkratna nagrada znaša 1.601,10 din, ki si jo avtorji delijo: dipl. inž. Rado Jelerčič s 25 odstotki in delovodje s po 18,75 odstotka.

Delovodja remontne delavnice v termenergetskem obratu Dušan Brankovič in ključavničar Janko Kreft sta izboljšala tlačne in sesalne ventile na zračnem kompresorju ATLAS COPCO. Po izboljšavi se

je zmanjšala obraba ventilov in vzmeti. Letni prihranek, dosežen z izboljšavo, znaša 5858 dinarjev.

Komisija jima je dodelila enkratno nagrado 345 dinarjev, ki si jo avtorja po lastnem sporazumu delita na polovico.

Izmenski delovodja konstrukcij Peter Štumberger je z izboljšavo čeljusti na topovarskem stroju odpravil operacijo ravnanja obročev za zobate vence.

Ukinitvev operacije ravnanja zobatih venec za vozila zastava 750, zastava 1300 in kampanjolo prihrani letno podjetju 45.664,70 dinarjev.

Komisija mu je dodelila enkratno nagrado 1.488,60 dinarjev.

Raziskovalec za posebna jekla dipl. inž. Franc Uranc je uvedel novo metodo za preizkušanje obrabne obstojnosti orodnih jekel.

Metoda ne prinaša ekonomskega učinka, vsaj ugotoviti bi ga bilo zelo težko, pač pa pomeni njena uvedba napredek pri preizkušanju obrabnosti orodnih jekel.

Komisija mu je za uvajanje nove metode izrekla priznanje.

Tehnik za maziva in antikorozijsko Stanko Rihter je izboljšal način prekrivanja čistilnice. Aluminijasto pločevino se po novem položi na staro streho in premaže z zaščitnim premazom.

Stara streha je zaradi plinov in saj zdržala tri leta, za novo se predvideva, da bo zdržala 10 let, s pogojem, da jo bo potrebno po petih letih ponovno premazati z zaščitnim premazom. Letni prihranek, dosežen s to izboljšavo, znaša 33.908,40 dinar-

jev. Komisija je dodelila avtorju enkratno nagrado 1.159,45 dinarjev.

Izmenski delovodja elektro vzdrževanja SMO Jože Konič je usposobil kopirno strožnico monarch, ki je bila dotlej neizkoriščena. Ekonomski učinek te izboljšave bi bilo zelo težko ugotoviti, zato mu je komisija dodelila enkratno nagrado 500 dinarjev.

Vodja priprave dela kovačnice Rudi Orešnik je rekonstruiral orodje na krčilnih strojih. Glave in trni so bili po starem izdelani iz orodnega jekla iz enega kosa. Po novem sta izdelana samo glava in trn iz orodnega jekla, medtem ko so držala izdelana iz konstrukcijskega jekla, ki jih pri menjavi orodja ni potrebno menjati. Na ta način je izdelava novega orodja mnogo cenejša, saj je za izdelavo novega orodja potrebno vzeti znatno manjši kos materiala kot prej. Letni prihranek, dosežen z izboljšavo, znaša 153.101,20 dinarjev.

Komisija je nagradila avtorja z enkratno nagrado 3.376,50 dinarjev.

Tehnolog III iz priprave dela jeklarne Slavko Blatnik je izboljšal tehnologijo vlivanja odlitka po mod. št. 6-938. Z odstranitvijo eksotermnega nalitka je zmanjšal stroške kljub malo poslabšanem izplenu. Izboljšal je tudi kvaliteto, ker je obrnil odlitek, tako da je po novem obrabna ploskev odlitka v spodnjem delu forme. Letni prihranek, dosežen z izboljšavo, znaša 57.460 dinarjev.

Komisija mu je dodelila enkratno nagrado 1559 dinarjev.

Delovodja remontne skupine nove va-

ljarne Anton Breznik je na robove pokrivenih plošč na stabilnih mizah srednje proge navaril tračno železo in s tem zmanjšal rege med ploščami od približno 25 na približno 5 mm. S tem so se zmanjšali zastoji zaradi okvar, ki so nastajale takrat, ko je valjanec zadel v rego in odtrgal ploščo in nosilne profile. Dokler se niso montirali novi nosilni profili, progla ni mogla obratovati.

Te vrste zastoji so po izboljšavi odpadli, letni prihranek, dosežen z ukinitvijo teh zastojev in porabe materiala, pa znaša 17.899 dinarjev.

Komisija mu je dodelila enkratno nagrado 609,60 din.

Strojni ključavničar pri strojnem remontu Franjo Golob je rekonstruiral posnemalce brusnih plošč na dveh brusilnih strojih v mehanski obdelovalnici.

Po starem je dotekala hladilna tekočina na sredino plošče in jo močila samo na sredini, na krajih pa je bila plošča suha. Posledica takšnega pomanjkljivega hlajenja je bila ta, da se je diamantni posnemalec hitro obrabil. Predlagatelj je izvedel izboljšavo tako, da je dovedel hladilno tekočino skozi posnemalec na diamant in se curek tekočine s posnemalcem vred pomika na plošči. Po zaslugi te izboljšave se je znatno zmanjšala poraba diamantnih posnemalcev, pa tudi površina plošče se enakomerneje posname.

Letni prihranek, dosežen z izboljšavo, znaša 17.259,54 din.

Komisija mu je dodelila enkratno nagrado 693,25 din.

K. F.

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

Na sejah meseca januarja je upravni odbor obravnaval poročilo o opravljeni inventuri in inventurnih razlikah za lansko leto za naš počitniški dom v Portorožu in železarno, razpravljal pa tudi o predlogih in pripombah na gospodarski načrt za letošnje leto, o katerem je bil govor tudi na zasedanju delavskega sveta. Upravni odbor pa je na sejah razpravljal in odločal tudi o drugih odločitvah poslovnega značaja, ki so se nanašale na delo in poslovanje železarne.

Poročilo o opravljeni inventuri kaže, da je rezultat inventure letos sicer boljši, kot je bil lani, da pa še kljub temu ni zadovoljiv. Še vedno so se pri nedokončani proizvodnji in polproizvodih pojavljale precejšnje razlike, ki so po mnenju inventurne komisije posledica premajhne doslednosti pri šifriranju materiala in zamenjave kvalitete. Upravni odbor je bil tudi seznanjen, da so bili primeri, ko so se posamezniki na razne načine poskušali izogniti delu pri inventuri, kar kaže, da se premalo zavedamo pomembnosti inventure in ugotovitve dejanskega stanja, ki ga naj bi z inventuro dosegli. Po zaključkih upravnega odbora bo moral obratno knjigovodstvo na podlagi zapisnikov posameznih inventurnih komisij ugotoviti, na katerih delovnih mestih so se napake pri šifriranju največ pojavljale, ugotoviti pa tudi, kje in kaj so dejanski vzroki ugotovljenih razlik. Poudarjena je bila zahteva po točnejšem in pravilnejšem šifriranju materiala, kajti če tega v železarni ne bomo uredili, tudi kljub možnosti, ki bi jo imeli, ne bomo mogli preiti na strojno obdelavo podatkov.

Na predlog gospodarskega načrta za letošnje leto na upravnem odboru ni bilo posebnih pripomb. Postavljeno pa je bilo vprašanje, če se je pri načrtu proizvodnje in števila zaposlenih upoštevalo morebitno skrajševanje delovnega časa, ki bi ga morali uvesti tudi v naši železarni. V razpravi je bilo pojasnjeno, da je skrajševanje delovnega časa pogojeno s

produktivnostjo dela in zahtevo, da tudi v skrajšanem delovnem času dosežemo enake delovne učinke. Po oceni upravnega odbora bo treba z dodatnim uvajanjem skrajšanega delovnega časa povsod tam, kjer bo to možno, uvajati sistem neprekinjenega dela oziroma dela v štirih izmenah. Delavski svet je sicer že pred štirimi leti sprejel program postopnega skrajševanja delovnega časa, ki pa ga do sledaj največ zaradi tega, ker ob tem niso bili izpolnjeni s programom določeni pogoji, nismo izvajali.

Skrajševanje delovnega časa, na uvedbo katerega nas vežejo tudi roki, določeni z zakonskimi predpisi, bo treba v železarni obravnavati izključno s stališča ekonomičnosti poslovanja. Poleg programa za prehod na skrajšani delovni čas je s to nalogo bila imenovana tudi posebna strokovna komisija, ki pa je do sledaj na tem področju opravila le malo dela. Z namenom, da bi v železarni pričeli intenzivneje delati tudi na ureditvi tega vprašanja, je upravni odbor odločil:

— da je potrebno aktivirati delo komisije

Na karavli ob dnevu JLA

Foto: Broman

za skrajševanje delovnega časa v železarni z nalogo, da za upravni odbor že do naslednje seje pripravi predlog možnosti prehoda na skrajšani delovni teden.

Letos meseca februarja mineva dvajset let, odkar smo v železarni že pred izidom zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah kot posvetovalni organ izvolili prvi delavski svet. Čeprav bo letošnje leto za našo železarno leto jubilejev, saj bomo poleg drugega praznovali 350-letnico, odkar v Mežiški dolini predelujemo jeklo, pa je upravni odbor menil, da se je tega dogodka in prelomnice v našem družbenem razvoju le treba spomniti posebej. Zasedanje prvega delavskega sveta v naši železarni je bilo 24. februarja 1950. Temu zgodovinskemu dogodku bo tudi namenjeno slavnostno zasedanje sedanjega delavskega sveta, ki bo 26. februarja. Poleg pregleda prehojene poti v tem obdobju tako organov upravljanja in razvoja železarne naj bi delavski svet sprejel tudi akcijski program za izvajanje letošnjega gospodarskega načrta. Da bi se tega, za nas pomembnega dogodka spomnili na primeren način, je upravni odbor imenoval posebno komisijo, katere naloga in skrb so priprave in organizacija svečanega zasedanja delavskega sveta tovarne.

Z drugih področij poslovanja in razprave pa je upravni odbor sprejel naslednje zaključke:

Ze sprejeti sklep o številu kandidatov, ki bodo na stroške železarne obiskovali oddelek za organizacijo dela VSOD iz Kranja, se dopolni in odobri povečanje števila kandidatov za pet oz. od prej odobrenih 25 na 30. Glede na obveznosti, ki jih bodo morali izpolniti kandidati, za katere bo železarna plačala stroške šolanja, je bilo odločeno:

— Z vsemi kandidati mora kadrovski oddelek skleniti pogodbo o šolanju in financiranju. Kandidati se morajo obvezati, da bodo po končanem šolanju ostali na delu v naši železarni najmanj še enkrat tako dolgo, kot bo trajalo šolanje oz. jih vezati na razmerje 1:2.

— Kandidat, ki bo končal šolo, pa bi se pred potekom časa, ko naj bi sicer še ostal na delu v železarni, odločil, da preneha z delom, mora v celoti povrniti stroške šolanja.

— Stroške šolanja morajo v celoti povrniti tudi tisti kandidati, ki bi šolanje predčasno prekinili oz. šole ne bi končali. Ker stroškov šolanja za kandidate ne bomo plačali v enkratnem znesku, ampak v treh letnih obdobjih, kandidat, ki bi prekinil šolanje, plača tisti del stroškov, ki bodo do časa, ko je s šolanjem prekinil, dejansko nastali.

Ugodeno je bilo zahtevi v železarni zaposlenega Antona Kuneja za izplačilo odškodnine za v valjarni utrpelo delovno neugodno in sklenjeno, da zadevo z njim v obliki izvensodne poravnave uredi vodstvo kadrovske socialne službe v okviru zneska, ki ga je za izplačilo odškodnine določil upravni odbor.

Upravni odbor se je tudi načelno strinjal, da bi letos v okviru kiparskega simpozija Forma viva na Ravnah trije ali štiri priznani kiparji iz jekla izdelali skulpture. Da bi upravni odbor o predlogu lahko končno odločil, se mora predlog dopolniti še s podatki, koliko bi za te namene znašali stroški, ki bi jih morala pokriti naša železarna.

Na predlog tehniškega sektorja se je v elektro remontu za šibki tok zaposlenima Alfonzu Pavšerju in Mirku Rozini v smislu čl. 25 pravilnika o delitvi OD od 1. februarja 1970 dalje odobril 10% dodatek za pripravljenost.

Na predlog komercialnega sektorja in vodstva mehanskih obratov pa je bil z veljavnostjo od 1. februarja 1970 dalje v smislu čl. 24 pravilnika o delitvi OD naše železarne odobren deljeni delovni čas za Jožeta Osenjaka, zaposlenega v mehanski obdelovalnici, in Dura Haramijo, zaposlenega v prodajnem oddelku.

Na predlog tehniškega sektorja se je v valjarni zaposlenemu Mihaelu Lotriču v smislu čl. 39 pravilnika o delitvi OD beneficirala delovna doba in s tem odobril prehod v naslednjo višjo skupino s pogojem, da izdela in predloži strokovni elaborat.

Glede na nekatere probleme, ki so se pričeli pojavljati pri zaposlenih, ki so razporejeni v strokovne grupe, je bilo odločeno, da naj o tej problematiki ponovno razpravlja komisija za OD in po proučitvi zadeve predlaga morebitne dopolnitve. Razprava o tem pa je ponovno načela problem organizacije oddelka, ki naj bi se v naši železarni ukvarjal izključno s problematiko formiranja in delitve OD. Ker doslej kljub prizadevanju delavcev, ki bi želeli delati na tem področju, nismo uspeli dobiti, je bil upravni odbor mnenja, da je treba izdelati organizacijsko shemo tega oddelka in jo z ocenitvami delovnih mest posredovati v potrditev delavskemu svetu, nato pa izvršiti razpis delovnih mest.

Na predlog uprave podjetja in posameznih sektorjev so bila odobrena službena potovanja v inozemstvo, in sicer:

— Alojzu Breznikarju 7-dnevno službena potovanje v Bolgarijo,

— inž. Božu Cimermanu 5-dnevno službena potovanje v Zah. Nemčijo,

— inž. Franju Geču 2-dnevno službena potovanje v Avstrijo,

— inž. Antonu Letonji in Eriku Sirku 1-dnevno službena potovanje v Avstrijo.

Upravni odbor pa je za urejevanje nujnih poslovnih zadev v Avstriji in za prevoz domačih in tujih poslovnih gostov v to državo za naslednje obdobje odobril po 5 avstrijskih dnevnic direktorju Gregorju Klančniku, vodji nabavnega oddelka Maksu Viterniku in šoferjem osebnih avtomobilov: Avgustu Krivogradu, Ivanu Podržavniku in Antonu Vušniku. Vsi bodo dnevnice obračunavali na podlagi opravljenih službenih potovanj v smislu že izdanih navodil upravnega odbora.

Upravni odbor je tudi odobril, da naša železarna prevzame organizacijo zimskih športnih iger slovenskih železarn, ki bodo meseca februarja pri nas na Ravnah, in pokroviteljstvo nad izvedbo republiškega prvenstva v klasični kombinaciji, ki je bilo meseca januarja prav tako izvedeno pri nas na Ravnah. S tem v zvezi naša železarna prevzame tudi kritje dela nastalih stroškov. Za delno kritje obeh prireditelj je upravni odbor odobril skupni znesek 20.000,00 din.

Upravni odbor je prav tako ugodil prošnji Zveze energetikov podružnice Ravne na Koroškem in gasilskega društva naše železarne ter za njihovo dejavnost v letošnjem letu v prvem primeru odobril enkratno dotacijo v znesku 600,00 din, v drugem pa 1000,00 din. Zneska odobrenih dotacij bremenita postavko neinvesticijskih izdatkov, s katero naj bi letos razpolagal upravni odbor.

Upravni odbor je razpravljal tudi o predlogu sindikata, da bi v naši železarni pristopili k namenskem varčevanju za stanovanje. Namensko naj bi varčevali predvsem tisti zaposleni, ki si želijo na novo pridobiti stanovanje v družbeni lastnini ali pa že posedujejo stanovanje in bi se želeli preseliti v druga, večja. Upravni odbor je menil, da je predlog umesten, zato ga je v načelu osvojil, sklenil pa je, da naj bi TO sindikata v sodelovanju z za to odgovornimi službami železarne pripravil konkretniji predlog, ki bi lahko služil kot osnova za razpravo. Predlog bi moral vsebovati predvsem pogoje in kriterije, po katerih bi v železarni uvedli tako namensko varčevanje.

Na zadnji seji je bil govor tudi o izvrševanju sklepov naših samoupravnih organov. Upravni odbor je ugotovil, da naši samoupravni organi za izvrševanje poslovne politike in reševanje drugih zadev sprejemajo razne sklepe, ki se iz raznih vzrokov vedno dosledno ne izvajajo ali ne izvedejo. Upravni odbor zato meni, da bo potrebna večja kontrola o tem, kako se sklepi izvajajo oz. se bo od za to odgovornih strokovnih služb ali posameznikov morala zahtevati večja doslednost.

Kot vedno je upravni odbor na sejah moral razpravljati in odločati tudi o raznih drugih vlogah in prošnjah, s katerimi so se na njegov naslov obračali posamezniki v svojih osebnih zadevah ali pa društva in druge organizacije. O odločitvah, ki jih je upravni odbor sprejel v zvezi s temi vprašanji, pa so bili prosilci osebno pisмено obveščeni.

-et

Stara ulica

ZA DOBRO VOLJO

Da ne bo prepozno

Milijonar je rekel mlademu možu: »Kaj, moja hčerko bi radi poročili? Toda, saj je še otrok!«

»Vem, ampak mislim sem, da je bolje, če pridem malo prej, ko še ni gneče.«

Zanima ga

»Ali vidite tisto čedno plavolasko? Čisto nor sem nanjo. Ali bom le uspel?«

»Kdo ve! Ampak vsekakor mi povejte, če boste uspehi.«

»Zakaj vas pa to zanima?«

»Ker sem njen mož.«

Gibanje izostankov in dohodkov bolnikov v letu 1969

Kakšni so bili rezultati prizadevanj za zmanjšanje bolniških izostankov v letu 1969, nam povedo statistični podatki. Zdravstveno stanje delavcev v letu 1969 se je v primerjavi z letom 1968 poslabšalo. Poprečno na mesec je bilo 26 več bolnih kot v letu 1968. V letu 1969 je bilo 3372 primerov novih obolenj, leta 1968 pa le 2871 primerov, torej 499 primerov več novih obolenj kot v letu 1968. Vzrok takemu stanju je prav gotovo v povečanem številu

zaposlenih, ki se je dvignilo od 3303 na 3493 zaposlenih. Podatki namreč kažejo, da delavci v prvem letu zaposlitve na novem delovnem mestu bolujejo precej več kot drugi, ki so se že privadili novim pogojem in okolju pri delu, kakršni so pri nas v železarni.

Če pogledamo bolniške izostanke s stališča izgube delovnih dni in teže obolenj glede na dolžino bolovanja, je stanje naslednje:

Izostanki zaradi bolezni	Leto 1967	Indeks	Leto 1968	Indeks	Leto 1969	Indeks
— do 30 dni	1,90 %	100	2,22 %	117	2,30 %	121
— nad 30 dni	1,11 %	100	1,43 %	129	1,40 %	126
— porod in skrajšani delovni čas	0,72 %	100	0,68 %	94	0,67 %	93
Skupaj	3,73 %	100	4,33 %	116	4,37 %	117

Iz podatkov je razvidno, da so porasli izostanki do 30 dni v breme podjetja, nasprotno pa so se znižali izostanki nad 30 dni v breme komunalnega zavoda za socialno zavarovanje. Iz leta v leto padajo tudi izostanki zaradi poroda in skrajšanega delovnega časa, kar ravno tako bre-

meni komunalno skupnost socialnega zavarovanja. Razveseljiv je podatek, da je manj težjih obolenj, seveda če se za tem ne skriva kakšna »zahrbna bolezen«.

Za boljšo orientacijo navajamo še število izgubljenih dni v primerjalni obliki po kategorijah bolezni.

Število izgubljenih dni	Leta 1968	Indeks	Leta 1969	Indeks
— zaradi delovnih nezgod	5.257	100	5.340	101
— zaradi bolezni	30.633	100	33.147	108
— zaradi postrežbe in spremstva družinskih članov	1.019	100	770	75
— zaradi poroda in skrajšanega delovnega časa	7.060	100	6.756	96
Skupaj izgubljenih dni	43.969	100	46.013	104

Porastlo je število izgubljenih dni pri boleznih in nesrečah pri delu. Nasprotno pa je v upadanju število izgubljenih dni pri postrežbi in spremstvu družinskih članov ter pri porodu in skrajšanem delovnem

času. V prvem primeru celo precej. Finančni stroški v zvezi z boleznijo sodelavcev in njihovih družinskih članov, mišljene so samo dajatve, ki se izplačujejo zavarovancem, so naslednji:

Izplačane dajatve	v letu 1968	v letu 1969
1. Nadomestila osebne dohodka do 30 dni	531.169,26 din	669.700,69 din
2. Nadomestila osebne dohodka nad 30 dni	600.028,93 din	618.803,17 din
3. Potni stroški v breme komunalne skupnosti soc. zav.	22.203,65 din	22.679,56 din
4. Potni stroški v breme delovne organizacije	958,00 din	1.380,20 din
5. Pogrebni stroški	7.960,00 din	5.980,00 din
6. Posmrtnine	5.617,75 din	4.050,25 din
7. Oprema novorojenčka	10.320,00 din	12.960,00 din
8. Nadomestila osebne dohodka invalidom na drugem delovnem mestu in skrajšani delovni čas	322.300,29 din	450.772,32 din
9. Otroški dodatek	1.645.626,16 din	1.618.125,00 din
Skupaj	3.146.184,04 din	3.404.451,19 din

Razen nadomestil osebne dohodka stroški oziroma dajatve v primerjavi z letom 1968 padajo. Izplačila nadomestil osebne dohodka so se gibala takole: v letu 1968 je bilo mesečno poprečje izplačanih nadomestil na bolnika 643 din ali 25,72 din na dan, v letu 1969 pa na bolnika 700 din ali 28 din na dan. V primerjavi s poprečnimi osebnimi dohodki v naši delovni organizaciji, ki so v letu 1968 znašali na mesec 961,65 din, v letu 1969 pa okrog 1165 din. To se pravi, da so tisti sodelavci, ki so bili bolni, v času svoje bolezni prejeli v letu 1968 66,86 % osebnih dohodkov, v letu 1969 pa le 60,08 % osebnih dohodkov. Podatki so prikazani v poprečju.

Glede na vrsto bolezni pa je diferenca možna tudi do 50 % pri posamezniku bodisi v dobro ali v slabo. Izhajajoč iz podatkov bi bilo nujno, da bi se pravilnik o nadomestilih osebnih dohodkov glede na dinamiko osebnih dohodkov spremenil tako v delovni organizaciji kot pri komunalni skupnosti socialnega zavarovanja in se prilagodil življenjskim potrebam in današnjim razmeram. **Saj ni dvoma, da je življenjski standard bolnikov pri 60 % dohodkih v poprečju ogrožen.** Podpore, ki jih daje sindikalna organizacija sodelavcem, ki so dalj časa v staležu bolnih, ne morejo nadomestiti občutne izgube dohodkov pri nadomestilih.

F. K.

Smer študija

V prejšnji številki Informativnega fužinarja sem prebrala sestavek »Večja učinkovitost — pogoj za uspešnejše delo«. V njem sem zasledila misel, da se večina dijakov naše gimnazije odloči za filozofsko humanistično področje študija, zelo malo pa za študij tehničnih ved. Tudi dijaki sami smo to ugotovili, toda kaj si moremo pomagati, če je učni program za gimnazije tak, da ni velikega poudarka na naravoslovnih predmetih. In prav tu je vzrok, da se zelo malo dijakov odloči za tak študij. V gimnaziji dobijo premalo podlage za uspešen nadaljnji študij. Učni program je sestavljen tako, da so ure — skoraj vse — namenjene samo razlagi, za vaje in utrjevanje pa je premalo časa. Verjetno bo kdo rekel, da mora dijak snov utrjevati sam. To je res in tudi tega se zavedamo; a kaj se zgodi potem, ko se ob težkih nalogah ustavimo in vprašamo za razlago? Profesor nam rad pomaga, toda »zapravimo« uro, ki je bila namenjena novi snovi, in tako smo skoraj zmeraj v zaostanku. Tu mislim konkretno matematiko. V tednu je imamo samo tri ure in še to delimo na geometrijo in aritmetiko, snovi pa je ogromno. Dijaki si želimo spremembo učnega načrta, saj je ta star že osem let in v teh letih se je marsikaj spremenilo, zato želimo sodobnejši učni načrt. Znanost se razvija, v srednjih šolah zato ne moremo jemati samo snovi, ki so jo jemali pred leti. Znanost temelji na prirodoslovnih vedah in prav na teh je zelo malo poudarka. Prav tako imamo malo fizike od 2. letnika naprej, kemijo in biologijo pa samo do 3. letnika. Gimnazija nam mora dati splošno izobrazbo, toda za nadaljnji študij so potrebne tudi posamezne poglobitve. Ponekod že uvajajo programsko specializirane gimnazije, tako da se delijo ali od 1. ali od 3. letnika naprej na filozofsko humanistično in tehnično-matematično fizikalno smer. Zdi se mi, da bi se dijaki potem lažje odločili za smer študija in ne bi bilo več toliko primerov, da študentje ne bi mogli slediti študiju zaradi slabe podlage iz predmetov, ki so jim nujno potrebni.

Upam, da se ne motim, če vidim vzrok za majhno zanimanje dijakov za študij na tehničnih fakultetah v tem, da učni načrti niso sodobni in ne sledijo zahtevam napredka. (Iz Ljubljane nam samo obljublajo nove učne programe.) Vzrok pa je gotovo še v tem, da nekateri dijaki zanemarjajo ravno te predmete. To pa delajo zato, ker jim delo ne gre hitro od rok in ga odložijo ter zanemarijo. V šoli pa je premalo časa, da bi se toliko naučili in utrdili, da bi lahko potem sami »gradili« naprej.

Dijaki želimo, da bi nam čimprej pomagali z novimi specializiranimi učnimi načrti za gimnazije. Potem marsikateri študij ne bo več »bav-bav« za abituriente gimnazij.

Mislim, da se ne motim preveč, če rečem, da večini dijakov ne gre samo za to, da bi bilo čim manj učenja, ampak da bi se česa naučili, da bi kaj postali in da bi lahko koristili družbi.

Dijakinja J. U.

Rezultati ankete o letovanju v počitniškem domu v Portorožu

Vsakdanji prizor na meji

Foto: Broman

Že dalj časa se v železarni slišijo vse mogoče pripombe, ki so v slabo našem počitniškemu domu v Portorožu. Tisti, ki se vračajo s počitnic iz Portoroža, povedo eni več drugi manj. Skratka, pripomb je nič koliko. Ker je težko realno presoditi na podlagi izjav posameznikov, kaj je prav in kaj ni prav v domu, se je predsedstvo sindikata odločilo za anketo med vsemi sodelavci, ki so preživeli v pretekli sezoni svoj dopust v počitniškem domu.

Anketiranje se je vršilo tako, da je vsak od sodelavcev, ki je odšel na dopust, prejel obvestilo, da bo po vrnitvi z dopusta anketiran o svojem počutju na dopustu v počitniškem domu. Po končani sezoni je sindikat razposlal anketne liste vsem, ki so preživeli svoj dopust v počitniškem domu. Anketa je bila anonimna, da bi se anketiranci lahko svobodno opredelili za realne odgovore.

Cilj ankete je bil, da potrdimo ali ovržemo hipoteze o neugodnih razmerah v po-

čitniškem domu ter da se pogoji v bodoče izboljšajo. V anketiranje je bilo zajeto 180 sodelavcev, vsi, ki so v pretekli sezoni preživeli svoj dopust v počitniškem domu. Anketiranci so vprašalnike prejeli po pošti. Žal pa je anketo vrnilo le 50 anketirancev. Vsi ostali ankete niso vrnili iz neznanega vzroka. Domneva večine je bila verjetno v tem, kar nam potrjujejo tudi nekatere pripombe tistih, ki so anketo vrnili »češ, zakaj anketa, saj itak ne pomagaj«. S tem stališčem se povsem ne strinjamo. Že samo dejstvo, da smo omenili, da bodo obiskovalci po končani sezoni anketirani, je pripeljalo osebje doma do tega, da je bilo nekaj izboljšave vsaj pri prehrani. Tudi občutek, da te nekdo nadzoruje, pomeni določeno prednost. Razumljivo pa je, da to pot ne sme ostati samo pri ugotovitvah, temveč zahteva po odpravi določenih napak se mora realizirati, seveda v okviru možnosti, ki jih pri tem imamo.

STRUKTURA OBISKOVALCEV POČITNIŠKEGA DOMA V PORTOROŽU ZADNJA LETA

	Leta 1967	Leta 1968	Leta 1969
Članji kolektiva	180	134	195
Družinski člani	235	138	260
Socialno ogroženi — brezplačno	71	48	49
Upokojenci — naši	10	6	11
Drugi državljani SFRJ	14	48	46
Inozemci	35	36	72
Skupaj	545	410	633

Iz podatkov se vidi, da se je povečalo število aktivnih članov v družinskih člani. Manj je obiskalo Portorož socialno ogroženih v zadnjih dveh letih, kar je odraz slabe finančne situacije v podjetju, dvignilo pa se je število inozemskih gostov za več kot 100 %, kar prinese upravi doma več dohodkov za boljše gospodarjenje.

Na anketo je odgovorilo 14 samcev in 36 poročenih, od tega je bilo 16 obisko-

valcev z enim otrokom, 18 z dvema in 4 obiskovalci s tremi in več otroci.

Po izmenah je odgovarjalo na anketo največ obiskovalcev v peti izmeni, to je v času od 20. do 30. julija 1969.

Na vprašanje, kako ste bili zadovoljni s hrano, je odgovorilo 68 % anketirancev z dobro, 30 % s srednje in le 2 % anketirancev ni bilo zadovoljnih s hrano.

Na vprašanje, kako ste bili zadovoljni s stanovanjem, je 22 % anketirancev odgovorilo z dobro, 18 % s slabo in 60 % anketirancev je bilo srednje zadovoljnih.

Na vprašanje, kako ste bili zadovoljni s postrežbo, je odgovorilo 44 % anketirancev z dobro, 42 % odgovorov je srednje zadovoljnih in 14 % anketirancev ni bilo zadovoljnih s postrežbo.

Na vprašanje, kako ste zadovoljni z rekviziti, ki so namenjeni razvedrilu, je odgovorilo 64 % da niso zadovoljni, 26 % je srednje zadovoljnih in le 10 % je bilo zadovoljnih.

Na vprašanje, kako ste bili zadovoljni z družabnim življenjem, je 62 % odgovorilo z dobro, 34 % anketirancev pa je bilo srednje zadovoljnih. Z nočnim mirom in počitkom pa je zadovoljnih 54 % anketirancev. Bistvenih razlik med skupinami v odgovorih ni bilo, tako da lahko interpretiramo rezultate v celoti od vseh skupin skupaj ne glede na to, v kateri izmeni so bili.

Na vprašanje, kaj mislite o ceni penziona, je 84 % anketirancev odgovorilo, da je cena penziona primerna in le 16 %, da je previsoka.

Vprašali smo tudi, kolikokrat ste že preživeli svoj dopust v našem domu v Portorožu. Odgovori so bili: prvič je preživelo svoj dopust v domu 16 anketirancev, drugič 10, tretjič 7, in večkrat 17 anketirancev.

Na vprašanje, če boste še šli na dopust v naš dom, je 80 % anketirancev odgovorilo z da in le 20 % je odgovorilo, da ne bo več preživelo svojega dopusta v počitniškem domu. Pri tem je bilo največ negativnih odgovorov v peti skupini, in sicer 33 % anketirancev se je izrazilo, da ne pojdejo več v naš dom.

Na vprašanje, kaj vam najbolj ugaja v počitniškem domu, je večina odgovorila, da jim najbolj ugaja bližina plaže, lep vrt in splošno ugodje.

Na vprašanje, kaj vam ne ugaja v našem domu, je odgovorov in pripomb zelo veliko, navedli bomo le najbolj pogoste: cene pijači so previsoke, nevljudnost nekaterega strežnega osebja, zapostavljanje domačih gostov, slabo vzdrževanje sanitarnih naprav in prostorov, dotrajana oprema in inventar, slab televizor, onesnaženje plaže itd.

Na vprašanje, kaj predlagate, da bi se stanje izboljšalo, je bilo največ predlogov, da je treba odpraviti malomarnost pri vzdrževanju imovine in čistoče, odstraniti tuje goste, znižati cene pijači, urediti igrišče za otroke, namizni tenis, odbojko. Nabaviti čoln in druge rekvizite za rekreacijo in ugodno počutje. Urediti kabino na plaži za preoblačenje. Za osebne avtomobile urediti dodatne bokse. Organizirati v vsaki izmeni vsaj en piknik. Hrana naj bo bolj na izbiro. Nekaj predlogov pa je tudi za zamenjavo upravnika, odstranitev glasbene skrinje ter usposobitev televizijskega sprejemnika.

Na vprašanje, če smatrate, da bi naj kdo poskrbel za organizirano rekreacijo oziroma razvedrilo in zbliznanje gostov v domu, je kar 80 % anketirancev pritrdilno odgovorilo.

Na vprašanje, kaj ste vi in vaša družina najbolj pogrešali na dopustu v počitni-

STROKOVNA POSVETOVANJA IN RAZISKAVE

POSVETOVANJE O OSVAJANJU POSTOPKA LITJA Z IZTALJENIMI MODELJI

Z idejo uvajanja postopka litja z iztaljenimi modeli se v naši železarni ukvarjamo po malem že nekaj let. Razmišljanje o tem in tudi rahlo poizkušanje je bilo doslej omejeno le na majhen krog sodelavcev. S tega področja je bilo doslej pred leti v naši železarni opravljenih nekaj poizkusov in diplomsko delo diplomanta na tehniški srednji šoli. Več naših sodelavcev je imelo priložnost ogledati si obrate s to proizvodnjo v tujih državah, predvsem v ČSSR.

Razvoj pa gre tudi na tem področju hitro naprej in mi ga ne smemo več spremljati samo s pobožnimi željami, ampak se moramo vanj vključiti zelo intenzivno ali pa popolnoma opustiti misel na to vrsto proizvodnje. Da bi se laže o tem odločili, je bilo dne 9. januarja 1970 na TKR strokovno posvetovanje vseh sodelavcev, ki jih to področje zanima.

Osnove tega postopka so bile poznane že starim narodom pred našim štetjem. Takrat in v srednjem veku so z iztaljevanjem voska izdelovali forme, v katere so ulivali največ umetniške figure. V novejšem času se je postopek uveljavil predvsem v zobarstvu in pri litju žlahtnih kovin. Za masovno proizvodnjo strojnih delov so ga osposobili Američani med drugo svetovno vojno, ko so potrebovali na milijone lopatic za turbine reaktivnih letal in drugih delov vojaških naprav. Tehnično popolnost in ekonomsko zmožnost tekmovanja z drugimi načini izdelave pa postopek iztaljenih modelov pridobiva še danes.

Opis tehnologije

Najprej je treba izdelati matični ali primarni model. Navadno je ta iz bron ali nerjavečega jekla. Imeti mora točno

škem domu, so anketiranci odgovarjali z enakimi odgovori kot pri predlogih za izboljšanje pogojev.

Med splošnimi pripombami so tudi take: »Če se stanje v počitniškem domu vsaj za polovico ne izboljša, je bolje, da ostanemo doma. — Bolje je treba zavarovati prehod čez cesto, urediti nadhod — viseči most čez cesto. — Enakopravnost vsaj na dopustu.«

Še bi lahko naštevali pripombe, ki so jih dali anketiranci, vendar je posameznih želj toliko, da jih zlepa ne izčrpamo. Zato smo se omejili le na množične odgovore in pripombe.

Potegnimo črto pod željami in pripombami ter analizirajmo, ali so vse te pripombe uresničljive ali ne. Ugotovili bomo, da za odstranitev napak in izboljšanje pogojev ne bi bilo treba veliko denarja, le malo več prizadevnosti vodstva doma in osebja, ki je dolžno skrbeti za oddih članov kolektiva, pa bi naravne lepote, kot sta morje in sonce, imele še večjo vrednost in naš dopust bi bil lepši.

K. F.

obliko kosa, ki ga želimo uliti. Dodatki za krčenje in obdelavo so seveda obvezni kot pri drugih modelih.

Po matičnem modelu se ulije kokila, ki je negativ matičnega modela. Za to kokilo se uporabijo zlitine z nizkim tališčem. Večino oblik kokile dosežemo že z litjem, in mehanska obdelava navadno ni potrebna.

V votlino kokile ulivamo ali brizgamo pod pritiskom vosek ali plastično maso. Tako dobimo model zaželenega ulitka. Včasih se livni sistem brizga obenem z modelom ali pa ga lijemo posebej in nanj kasneje spajamo posamezne modele. Ker so delci večinoma majhni, jih navadno več spojimo na isti livni sistem.

Tako dobljene grozde potapljamo v keramično maso ali jih z njo oblijemo. Postopek potapljanja večkrat ponavljamo, tako da dobimo več plasti keramične mase.

Školjko keramične mase, ki se naredi na modelu, pustimo, da se posuši in tako poveča svojo trdnost. Ko je trdnost školjke dovolj velika, iz nje iztalimo model. V školjki tako nastane votlina, ki ima točne oblike modela.

Školjko žarimo pri visoki temperaturi in v vročo školjko ulijemo raztaljeno kovino. Po strditvi in ohladitvi kovine školjko razbijemo in iz nje izluščimo ulitek. Ulitek očistimo in ga obdelamo na običajen način.

Točnost mer in gladkost površine ulitkov

Normalne tolerance mer so v mejah $\pm 0,5\%$. Minimalne tolerance so $\pm 0,1$ mm.

Če tako ozke tolerance niso nujne, je bolj priporočljivo zahtevati širše tolerance, ki pocenijo izdelavo. V izrednih primerih se lahko dosežejo tudi ožje tolerance. To pa izdelek zelo podraži.

Gladkost površine lahko po čeških podatkih dosežemo od 5 do 15 mikronov. Koncentričnost, okroglost in ravnost se tolerirajo maksimalno $\pm 0,1$ mm na vsakih 25 mm.

Minimalna debelina sten je zelo odvisna od površine. Pri površini 3×3 mm je minimalna debelina 0,15 mm, pri površini $100 \text{ mm} \times 100 \text{ mm}$ pa je 0,75 mm.

Kateri ulitki so primerni za litje po postopku iztaljenih modelov?

Postopek je lahko ekonomičen tudi pri litju majhnih kot velikih serij. Teža posameznih ulitkov je lahko 1 g ali 50 kg. Ulivajo se lahko vse vrste zlitin. Za odločitev o tem, ali je neki izdelek primernejši za litje ali za izdelavo po kakem drugem načinu, je navadno odločilna ekonomska kalkulacija, čeprav večkrat odločajo tudi drugi faktorji. Pri ekonomski kalkulaciji je treba primerjati celotne stroške izdelave po več konkurenčnih načinih. Navadno je cena polizdelka, dobljenega po postopku iztaljenih modelov, večja od cene polizdelkov, izdelanih po drugih načinih (mehanska obdelava iz celega bloka, utopno kovanje). Največjo prednost pa si postopek litja pridobi z zmanjšanjem mehanske obdelave in zmanjšanjem teže vložnega materiala.

Kratek pregled prednosti postopka

V prid tej tehnologiji govorijo naslednja dejstva:

1. odprava ali vsaj zmanjšanje dragih postopkov obdelave na mehanskih strojih,
2. izboljšanje mehanskih karakteristik izdelka zaradi možnosti uporabe najbolj ugodne zlitine,
3. združitev več sestavnih delov v enega,
4. proizvodnja velikih ali majhnih serij,
5. možnost hitrega spreminjanja originalnih oblik. Ta karakteristika je izredno važna za hitro prilagajanje potrebam tržišča.
6. Izdelava poizkusnih delov v omejeni količini, preden pridemo do osvojene končne oblike.

Poudariti je potrebno veliko prilagodljivost postopka novim zahtevam. Noben drug način izdelave se ne more tako hitro in ekonomično prilagoditi spremenjenim zahtevam oblik, materiala in količin.

Na posvetovanju smo se vsi strinjali s tem, da železarna Ravne nikakor ne bi smela izpustiti iz rok prednosti, ki jih ima na tem področju pred drugimi proizvajalci. Te prednosti so predvsem tradicija v livarstvu in izdelavi plemenitih zlitin ter obstoj spremljevalnih dejavnosti (laboratoriji, energetika, priprava dela, organizacija prodaje itd.). Vsi pa smo se tudi strinjali s tem, da se ne bi smeli megalomansko lotiti izgradnje velikih kapacitet, ker še niti tržišče ni pripravljeno na konzumacijo doma izdelanih preciznih ulitkov, čeprav je potencialnih porabnikov dovolj, niti še sami nismo strokovno dovolj obvladali zahtev redne proizvodnje takih ulitkov. Z livarno preciznih ulitkov ni tako kot npr. z montažno tovarno, kjer takorekoč danes postaviš opremo, jutri pa že lahko začneš s proizvodnjo. Rasti mora iz malega. Ljudje morajo pridobivati znanja in izkušnje, obenem pa se tudi tržišče počasi spoznava s prednostmi teh ulitkov in jih vedno več zahteva.

Na posvetovanju se je izluščil sklep, da se nabavi projekt in vsa potrebna dokumentacija za majhno livarno. Ker trenutno ni na voljo dovolj denarja in tudi zaradi prej opisanih razlogov, se oprema še ne more kupiti. Že zdaj pa je treba intenzivno pridobivati znanje in izkušnje s poizkusi in skrbno pripravo in obdelavo projekta. Ob koncu leta pa bomo pregledali, koliko smo v pripravah napredovali, in če bomo takrat imeli že kaj več možnosti za nabavo opreme.

Podobno pot smo šli pri litju v školjke in se je izkazalo, da je bilo tako prav. Naša »samorastniška« livarna za litje v školjke je danes pred desetkratnim povečanjem kapacitet.

Stane Lenasi, dipl. inž.

Kmalu na vrsti

»Povej no, Mojca, te je gospod Mežnar že zaprosil?«

»Ne, strašansko je počasen. Od kraja je jemal samo družinski album na kolena. Prejšnji teden si je posadil na kolena našega psa, včeraj mojega malega brata — zdaj pa mislim, da bom kmalu jaz na vrsti.«

KULTURNA KRONIKA

Bela Forma víva

Ne moremo si kaj, da ne bi začeli naše kronike z nekoliko posmehljivo ugotovitvijo, kako tisti del kulture, ki ni odvisen od denarne pomoči družbe, imenitno napreduje, drugi pa znatno manj.

Sneg je hvala bogu še zastoj, zato so učenci ravske osnovne šole ob cestnem križišču nad gasilskim domom lahko postavili imenitne snežene figure v naravni in nadnaravni velikosti. Pa niso bili to nobeni sneženi možje, temveč domiselni in lepo oblikovani kipi, razporejeni na majhnem prostoru v učinkovito skupino, da so se ljudje ustavljali ob njih ter jih ogledovali in so avtomobili vozili v prvi mimo, dokler nista sonce in jug uničila plodov skrbnega dela.

Občinski zvezi kulturno prosvetnih organizacij, likovnikom in vodstvu osnovne šole ter seveda mladim umetnikom se moramo zahvaliti za presenečenje in doživetje. Gotovo jih bodo prihodnjo zimo posnemale tudi druge šole v dolini.

Akademski slikar Avgust Gnamuš iz Mežice kupuje svoje barve in platna sam. Od 14. do 28. januarja je skupaj z Bogdanom Čobalom razstavljal v razstavnem salonu Rotovž v Mariboru 15 svojih del. Lepo se uveljavlja in lahko mu ob čestitkah želimo le še dosti delovnega elana.

Zdaj pa smo pri drugem, uradnem in krajevnem delu kulture, pri Titovem domu, ki še ni obnovljen, pri Svobodi, ki zaradi tega ne more po svojih sekcijah niti v redu vaditi niti postaviti kake prireditve na oder. Nič ne de, da se naše mestno kulturno prosvetno društvo imenuje po Prežihovem Vorancu in da se letos spominjamo 20-letnice njegove smrti. Nič ne de, če bo proslava v kavarni, saj je bila proslava 50-letnice KPJ tudi tam, pa ni nikogar motilo.

Tudi naših šolarjev in dijakov, ki bodo letos pomladi desetič prejeli iz rok slovenskih pisateljev Prežihove bralne značke, to ne moti. Brali so, berejo in še bodo brali. Srečanje značkarjev pa bo itak na prostem.

Bi kaj napisali o Prežihu za to priložnost? To, kako ga imamo ob vsaki priložnosti na jeziku, v naše mišljenje in ravna-

nje pa ni prodril, ker bi sicer mislili in ravnali drugače?

Ne, prepustimo raje besedo otrokom, ki pišejo v Samorastnike in Vigred, kako imajo še radi knjige in igre ter verjamejo, da sta umetnost in kultura čudovita reč.

Mi pa tačas čakajmo, ali bo zakon o kulturnih skupnostih komanda, ki jo bo treba ubogati, ali le medlo priporočilo, ki se ga bo dalo tudi obiti ter streči vsak svojim hobijem naprej.

n. r.

Podaljšano bivanje učencev v šoli

Šolska vzgoja marsikdaj in marsikje ni deležna podpore družinske vzgoje. Vzrokov je seveda več — obojestransko zaposlenost roditeljev, nov delovni čas, roditeljeva nemoč pomagati učencem (posebno na višji stopnji ne), družbena vloga staršev itd. Tako mnogi, za vzgojo svojih otrok zavzeti in skrbni starši ne morejo spremljati in voditi otrok v njihovem prostem času. Otroci zaradi tega pri učenju in v vzgojnem pogledu ne uspevajo tako, kakor bi glede na sposobnosti lahko. Vsako leto ima šola tudi več tako imenovanih težavnih otrok, ki izhajajo posebno iz neurejenih in seveda tudi iz urejenih družin. Otroci so vzgojno zanemarjeni, mnogi socialno ogroženi in pomenijo v šoli veliko oviro pri normalnem delu.

Tako poskuša osnovna šola razširiti svojo osnovno dejavnost, skrbi za otroke in jim dopolnjuje ali celo nadomešča družinsko vzgojo, oblikuje delovne, kulturne in življenjske navade. V sodobni družini je treba upoštevati spremembe. Z velikimi družbenimi premiki so se razvojni in vzgojni pogoji za našega otroka bistveno spremenili. Marsikdaj se niti ne zavedamo, kako so naši otroci obojestransko zaposlenih staršev prizadeti, ne toliko v materialnem, kakor v duševnem, zlasti čustvenem življenju.

Sedanje razmere so lahko izvor usodnih posledic za otroka — tako je nujno, da si tudi šola prizadeva otroka vnaprej zavarovati pred morebitnimi težavami. Takšni problemi so šoli dobro znani. Ugotavlja jih v lastni praksi, spoznava jih prek socialne, zdravstvene in drugih dejavnosti, vidi jih v učnih uspehih, v otrokovem razpoloženju, v njegovih željah, v zdravstvenem stanju itd. Oddelki za podaljšano bivanje učencev v šoli so zametek bodoče — nove organizacije šolskega dela. Začetna oblika je že tu — naši varstveni oddelki, in je razvita po posameznih šolah v Sloveniji. Sole vključujejo v oddelke učence na podlagi prostovoljnih prijav. Sprejem učencev v varstvene oddelke pa predlagajo še razredniki, o sprejemu razpravljajo razredni učiteljski zbori, odloča pa socialna komisija na šoli. Pri mnogih starših je še zakoreninjeno pojmovanje, da je oblika podaljšane bivanja v šoli namenjena samo popravljanju negativnih ocen, zlasti pri vzgojno problematičnih otrocih. Tako napačno gledanje na naše delo in pričakovanje uspehov v čim krajšem času je skrajno zgrešeno. Želimo, da bi starši spoznali velike vrednosti dela varstvenih oddelkov. Želimo, da bi razumeli, da se z delom, ki ga vsebuje varstvo, dviga vzgojni in učni uspeh posameznika in šole kot celote. Ta kombinacija šolskega pouka in podaljšane bivanja v šoli izboljšuje pogoje šolskega dela, je vzgoja za usposabljanje učenca za samostojno učenje za šolo. Učitelj si prizadeva vzbuditi v otroku veselje do šole in dela za šolo ter željo po znanju in izobrazbi. Usposablja učence, da bi pravilno vrednotili znanje in izobrazbo, da bi se zavedali svojih dolžnosti in se trudili za napredek. Navaja jih na rednost, natančnost pri učenju in delu sploh. Šola nudi učencem pogoje za učenje — čas, prostor, učitelja. Učence usposablja za uporabo sodobnih izobraževalnih virov in sredstev. Učenci v varstvu samostojno delajo za šolo: ponavljajo učno snov, jo utrjujejo, pišejo domače naloge, skratka, pripravljajo se za pouk. Seveda je potrebno pri marsikate-

rem učencu to delo nadaljevati še doma, posebno pri učencih, ki so počasni in je njihova učljivost podpoprečna (učljivost je sposobnost hitrega osvajanja učne snovi). Učenci večinoma le pasivno prebirajo snov, znana jim je, zato mislijo, da jo znajo. Manjka pa jim ustvarjalno miselno delo, v katerem se že pridobljeno znanje veže z novim in tako nastajajo nove miselne celote, ki jim služijo pri nadaljnjem učenju.

Učencu je treba torej vzbuditi delovne navade, naučiti ga delati s knjigami in ga navaditi na to, da si racionalizira čas za učenje. Vzgojiteljice v varstvenem oddelku primerjajo delovne navade novincev in tistih, ki so varstvo že obiskovali. Opazimo ogromne razlike. Resnično se je treba truditi, da novince utirimo med ostale. Uspeh se seveda ne pokaže takoj. Novo obliko dela marsikateri učenec občuti kot omejevanje svobode, kot hud moralni pritisk. Vse lahko dosežemo le postopoma, in to je — verjemite, starši, najvažnejše za otroke. Naše metode dela so enake metodam v družinski vzgoji: poučitev, nasvet, priporočilo, prepričanje, navajanje, urjenje in seveda težnja k navajanju dejavnosti, katere hočemo privzgojiti. Večkrat potrebujemo podporo, razumevanje staršev. Imamo primere, kjer starši ob pogledu na nezadosten ali zadosten uspeh — pričakovali so seveda prav dobrega ali odličnega — ne dovolijo več učenca obiskovati varstva. Že se je tak otrok začel usmerjati na pravo pot, morda je že spoznal, da je treba in kako je treba delati, da uspeh ne bo izostal, pa mu starši naenkrat tega ne dovolijo nadaljevati. Tako je uspeh učencev v varstvu odvisen tudi od pravičnega odnosa z otrokovo družino. Družina si mora deliti dolžnosti in odgovornosti z nalogami varstva. Čas v varstvu je obvezen za otroke in starše, sicer šola ne more nositi odgovornosti za otroka. Potrebna je enotnost vzgojnega ravnanja v varstvu in družini. Tako bo lahko nova oblika skrbi za vaše otroke dvignila učne in vzgojne (ki jih večkrat pozabljamo) uspehe otrok in seveda cele šole. Končno bodo srečni vsi trije — učenec, starši in šola in, verjemite, uspeh ne bo izostal.

Mija Čegovnik

H U M O R

Planinska

»Povejte no, gospodična, kako daleč pa je od tod v dolino?«

»Če se ne boste nikjer zadržali, ste v dveh urah spodaj.«

»Če pa se bom zadržal pri vas?«

»Boste še prej spodaj!«

Prisega

»Ne prisegaj pri zvezdah, ljubček, tudi zvezde zbledijo.«

»Pri čem pa naj prisežem?«

»Prisezi pri nečem, brez česar ne moreš živeti.«

»Lepo! Potem prisegam pri svoji mesečni plači!«

ŠPORTNE VESTI

Naporne smučine

V ŠTAFETI SE VEDNO NAJMOČNEJŠI

Muhasta zima je letos skoraj onemogočila izvedbo republiškega prvenstva v tekih in kombinaciji. Agilni domači organizatorji pa so bili pripravljene na vse. Če bi tekmovanje v tekih zaradi pomanjkanja snega odpadlo na Ravnah, bi bilo predstavljeno na Rimski vrellec, kjer je bila pripravljena rezervna proga. Tudi organizacija prireditve je bila »po tradiciji«, torej brez pripomb in v zadovoljstvo vseh nastopajočih. Zato torej niti ni čudno, da so bili marljivi domačini tudi tokrat pohvaljeni. Tudi mi jim čestitamo za dobro opravljeno delo.

Rezultati so več ali manj znani, zato jih podrobno ne bomo navajali, ustavili bi se le pri dosežkih tekmovalcev SK Fužinar in tekaške šole na Ravnah. Bauče se je tokrat zelo izkazal v teku na 15 km in domače občinstvo z odličnim tekom in doseženim drugim mestom prepričal, da še ni rekel zadnje besede. Tudi v štafeti je tekel odlično in želimo mu, da bi bilo tako tudi na preostalih tekmovanjih v letošnji sezoni. Dretnik in Karpač sta s petim in šestim mestom dokazala, da spadata med naše najboljše tekače, zlasti Karpačeva visoka uvrstitev na republiškem prvenstvu je prišla ob pravem času. Kot ekipa so naši v štafetnem teku pokazali, da so najboljši kolektiv na Slovenskem, kar pa tudi največ pomeni!

V novejši disciplini — teku mlajših članov na 10 km, si je naš Gorinšek pritekel odlično drugo mesto in ponovno dokazal, da je potrebno z njim računati. Vsekakor spodbuda zanj osebno in njegove tovariše — tekače, ki so se z napornimi treningi dokopali do slovenske elite med najboljšimi tekmovalci. Pri mlajših mladincih je bil naš najboljši Sardi z doseženim petim mestom, pri starejših mladincih pa je Mozgan zopet bil tik pod vrhom, bil je odličen drugi, Ugrin pa je bil peti. Odlično je tekla tudi naša članica Baučetova, ki je v svoji disciplini dosegla drugo mesto.

Če k navedenim uvrstitvam dodamo še odlično prvo mesto štafete naše tekaške šole v postavi Sardi, Ugrin, Mozgan v konkurenci starejših mladincev in tretje mesto druge ekipe tekaške šole v štafetnem teku mlajših mladincev, potem res ne moremo zapisati drugega, kot da je letošnje republiško prvenstvo za tekače z Raven bilo zelo uspešno! Dve prvi mesti, štiri druga, eno tretje, dve peti in eno šesto mesto (če navajamo samo najboljše) so res več, kot smo pred republiškim prvenstvom lahko pričakovali, zato našim tekačem naše iskrene čestitke.

NAŠI NA TUJEM

Po republiškem prvenstvu na Ravnah so odgovorni sestavili program, kam vse pojdejo naši tekači. Tako je bila Baučetova določena za tekmovanje v Sliaču na Češkoslovaškem, Gorinšek za tekmovanje v Reit am Winklu v Zahodni Nemčiji, medtem ko bosta Bauče in Dretnik sodelovala na tekmovanju v francoskem Val d'Aosto, kjer bo tudi skupen štiridnevni trening naše reprezentance.

TUDI NAŠI KANDIDATI ZA SVETOVNO PRVENSTVO

Republiška komisija za teke je predlagala tekače za letošnje svetovno prvenstvo v Visokih Tatrah na Češkoslovaškem. Med kandidati najdemo tudi Dretnika in Baučeta z Raven. Predlog komisije pa je tak:

30 km: Kerštajn, Kobilica, Dretnik in Mlinar ali Dornik;

15 km: Dornik, Dretnik, Kalan, Bauče, Grašič (rezerva Kerštajn);

50 km: Kerštajn, Kobilica in morda Mlinar. Stafeta: prva predaja Mlinar ali Kobilica, druga in tretja predaja Dornik ali Dretnik, R. Kalan ali Bauče, četrta predaja Kerštajn.

Upamo in želimo, da bi se Dretnik in Bauče na mednarodnih tekmovanjih dobro uvrstila in zanesljivo nastopila na letošnjem svetovnem prvenstvu, kar bi bilo za oba in za športne Ravnne zelo velik in dragocen uspeh.

ČEZ 250 TEKMOVALCEV

Na občinskem šolskem prvenstvu v veleslalomu, skokih in tekih je letos nastopilo rekordno število dijakov, učencev in šolarjev iz vseh šol naše doline. Tekmovanje v veleslalomu in skokih je bilo v Črni, tekmovanje v tekih pa na Ravnah. Kakor je bilo pričakovati, je bilo najštevilnejše zastopstvo v veleslalomu, saj se je na startu izredno dobro pripravljene proge, ki jo je trasiral Miklavc, in ob zelo lepem vremenu, saj je po daljšem času prav na dan tekmovanja zasijalo sonce, zbralo prek 200 nastopajočih. SK Črna se je izkazal z izvedbo tekmovanja, kljub temu da ga je presenetila velika udeležba in kljub temu, da nekatere šole niso pravočasno prijavile svojih tekmovalcev. Prav tako se je potrebno pohvalno izraziti tudi o organizatorju skokov (SK Črna) in tekih, ki jih je izvedel SK Fužinar na Ravnah, vendar v obeh disciplinah ni bilo velike udeležbe. Vse kaže, da je mladina najbolj navdušena za alpsko smučanje, in če k temu prištejemo še pogoje, je stvar še bolj razumljiva. Teki se gojijo samo

na Ravnah, Črna pa je postala center za skakalce.

Propozicije tekmovanja so določale tudi ekipno razvrstitev in organizator — strokovni odbor za zimske športe pri ObZTK Ravne, je za ekipne zmagovalce — šole — pripravil lepe pokale, ki pa jih po tekmovanju ni razdelil, ker šole niso imele zastopstev v vseh določenih kategorijah. Nekatere šole (gimnazija, RIS in IC) nimajo mlajših tekmovalcev in bo potrebno v bodoče propozicije popraviti oziroma jih prilagoditi, nekatere osnovne šole pa bi tu lahko resno posegle v konkurenco za osvojitve pokala, vendar vse kaže, da so propozicije premalo pregledale in niso postavile ekip v vseh možnih disciplinah in starostnih skupinah. Strokovni odbor bo skupaj s telesnovzgojnimi delavci sicer še enkrat pregledal rezultate in mogoče našel način, da se pripravljene pokali le že letos razdelijo, zaenkrat pa je razdelil le diplome za najboljše posameznice in posameznike v vseh disciplinah in veliko čokolado najmlajšemu, a najbolj korajžnemu tekmovalcu iz Črne, ki je na progi imel več zastojev (večkrat se mu je odpela smučka — padci niso bili redki), a je le žarečih lic prismočal skozi cilj. Marsikateremu dobro opremljenemu smučarju je lahko za vzgled!

Sedaj pa rezultati najboljših:

Skoki: v starostni skupini, rojeni leta 1953 in prej, je zmagal Skrivalnik pred Fajmutom (oba RIS Mežica), pri letnikih 1954 in 1955 je zmagal Kunc pred Ledinekom in Grabnerjem (vsi OŠ Črna), pri letnikih 1956 in pozneje pa je bil najboljši Bic pred Golobom (oba OŠ Črna) in Koželnikom (OŠ Ravne).

Teki: najboljši pri najmlajših je bil Kovačič pred Gregorcem in Legnerjem (vsi OŠ Ravne), pri srednjih letnikih je zmagal Marzel pred Grosom in Brajnikom (vsi OŠ Ravne), pri najstarejših pa Rus pred Žibretom (oba IC Ravne). Žal v tekih ni nastopil niti en tekmovalac izven Raven in tudi nobene deklice ni bilo na startu.

Veleslalom: Pri cicibankah je bila najboljša Šipkova pred Vidrihovo in Gašparjevo (vse OŠ Črna), pri mlajših pionirkah Čepelnikova (OŠ Prevalje) pred Skrubejevo (OŠ Črna) in Lenasijevo (OŠ Ravne). Pri starejših pionirkah Kotnikova (OŠ Ravne) pred Sušelo (OŠ Črna) in Senico (OŠ Prevalje), pri mlajših mladinkah si je prvo mesto prismočala Ježeva, druga je bila Kakerjeva, tretja pa Paušetova (vse gimnazija Ravne), medtem ko je pri starejših mladinkah zmagala Golobova (IC Ravne) pred Cesarjevo (gimnazija Ravne).

Pri cicibanih je bil najboljši Črnovšek (OŠ Črna) pred Kordežem (OŠ Prevalje) in Ledinekom (OŠ Mežica), pri mlajših pionirjih pa Golgranc pred Kotnikom in Hölcem (vsi OŠ Ravne), pri starejših pionirjih Höcl R. (OŠ Ravne) pred Travnekerjem in Modrijanom (oba OŠ Črna), pri mlajših mladincih si je prvo mesto prismočal Potočnik (OŠ Ravne) pred Borštnerjem in Miklom (oba gimnazija Ravne), pri starejših mladincih pa Levovnik (gimnazija Ravne) pred Plescem (RIS Mežica) in Podovšovnikom (oba gimnazija Ravne).

Vsem nastopajočim, predvsem zmagovalcem, naše iskrene čestitke!

VISOKA ZMAGA NAŠE OBČINSKE VRSTE

Med občinsko zvezo za telesno kulturo Celje in našo občinsko zvezo že dalj časa obstajajo dobri stiki, ki se odražajo predvsem v medsebojnih športnih srečanjih obeh občinskih vrst. Po dvokrožnih tekmovanjih na Ravnah in v Celju v kegljanju in šahu sta letos na vrsti dve drugi panogi športa, in sicer smučanje in odbojka.

Prvo srečanje je bilo v organizaciji strokovnega odbora za smučanje in strokovnega odbora za odbojko pri ObZTK Ravne že izvedeno v drugi polovici januarja. Veleslalom je bil v Črni, ker so tam bili najboljši snežni pogoji v naši dolini, odbojka pa se je igrala v veliki telovadnici DTK na Ravnah. To tekmovanje je bilo organizirano kot prvo v ciklu tekmovanj in akcij ObZTK Ravne v počastitev 25. obletnice osvoboditve.

Taka tekmovanja so koristna, saj pripomorejo k zbliznanju športnikov, in če govorimo konkretno za našo občino, pomenijo tudi sku-

Sodniški zbor na Pavlovem smuku

Foto: Broman

pen nastop tekmovalcev iz Črne, Zerjava, Mežice, Prevalj in Raven, torej v nekem pomenu selekcijo najboljših in ne nazadnje dejanski prikaz moči občine v določeni športni panogi. Prav zato bo potrebno taka tekmovalna organizirati in izvajati tudi v bodoče.

Alpski smučarji — tekmovali so samo mladinci, mladinke, pionirji in pionirke — so imeli zopet zelo lepo vreme, saj jih je Črna pričakala v soncu, z dobro progno in dobro organizacijo tekmovalja SK Črna — tako da lahko celo prireditev samo pohvalimo in ocenimo kot zelo uspešno. Za našo občino velja še pripis, da so naši zastopniki dosegli tako dobre rezultate, da jim gredo naše najiskrenejše čestitke. Pa si pogledjmo rezultate:

Pri starejših mladincih je zmagal Plesec pred Novakom in Mandlom (vsi ObZTK Ravne), najboljšega predstavnika Celja najdemo šele na petem mestu.

Pri starejših mladinkah je bila najboljša Pavšetova pred Golobovo (obe ObZTK Ravne) pred Ostermanovo (ObZTK Celje).

Pri mlajših mladincih zopet trojna zmaga naših. Prvi je bil Potočnik, sledita pa mu Gorza in Mikeln, najboljši Celjan Meznarič je bil četrti.

Pri mlajših mladinkah tudi naša popolna premoč. Prva je bila Ježeva, druga Kakerjeva in tretja Dretnikova. Na četrtem mestu je bila najboljša Celjanka Škobrneta.

Pri starejših pionirjih je zmagal Höcl pred Kolarjem (oba ObZTK Ravne) in Zeličem Celje.

Pri starejših pionirkah je bila najboljša Kotnikova (ObZTK Ravne) pred Lončarjevo (ObZTK Celje) in Sušlovo (ObZTK Ravne).

Pri mlajših pionirjih popolno zmagoslavje naših. Zmagal je Gologranc pred Kotnikom in Šipkom, najboljši Celjan pa je bil Šlatan na osmem mestu.

Celjanke so bile boljše le pri mlajših pionirkah. Zmagala je Jugova pred Jezernikovo (obe ObZTK Celje) in našo Lenasijevo.

Ker so se v konkurenco šteli le rezultati treh najboljše plasiranih fantov in dveh najboljše plasiranih deklet iz obeh občinskih zvez, je bil končni rezultat naše občinske vrste v vseh disciplinah kar za nekaj manj kot za tri minute boljši, ali točno: občinska vrsta Celja je v vseh kategorijah dosegla skupni čas 24:31,3, naša občinska vrsta pa 21:33,7.

Vsekakor lepa zmaga in vsem našim iskrene čestitke.

Na Ravnah sta se najprej pomerili ženski občinski vrsti v odbojki. Po ogorčeni borbi, zlasti v tretjem setu, je zmagala vrsta ObZTK Ravne z rezultatom 2:1. Pri moških, kjer so igrali na tri dobljene sete, zmaga naše vrste ni bila ogrožena. Naši so zmagali z rezultatom 3:0.

Gostom iz Celja so naši podarili zastavici občinske zveze za telesno kulturo Ravne na Koroškem, od Celjanov pa dobili lepo plaketo

celjskega grba. Najboljši alpski smučarji so bili nagrajeni z diplomami, ekipi ObZTK Ravne v smučanju in v odbojki pa sta prejeli tudi pokala v trajno last.

-ate-

OBČINSKO SINDIKALNO PRVENSTVO V KEGLJANJU

Že tradicionalno ekipno sindikalno prvenstvo med sindikalnimi podružnicami naše občine sta tudi letos organizirala občinski sindikalni svet in občinska zveza za telesno kulturo. Prijavilo se je 14 ekip, toda iz neznanega vzroka ni prišla na tekmovalje šesterica MERXA, pa tudi TRO Prevalje je nastopil samo s četverico tekmovalcev, kar jih je postavilo na zadnje mesto. Kot običajno je tudi na tem tekmovalju nastopila železarna s petimi ekipami ter zasedla prva štiri mesta. Z dvema ekipama je nastopil rudnik Mežica, s po enim moštvo pa upokojenci, občinska skupščina, Inštalater Prevalje, MIŠ, zavod za socialno zavarovanje ter že omenjena maloštevilna ekipa TRO Prevalje.

Rezultati: 1. železarna I z 2414 podrtimi keglji, 2. železarna V 2310, 3. železarna IV 2290, 4. železarna II 2285, 5. rudnik Mežica 2242,

6. Inštalater Prevalje 2241, 7. MIŠ 2137, 8. rudnik Mežica I 2136, 9. upokojenci 2104, 10. občinska skupščina 2099, 11. železarna IV 2094, 12. zavod za socialno zavarovanje 1934 ter 13. TRO Prevalje le z 1239 podrtimi keglji.

Zabeležili smo tudi nekaj odličnih rezultatov posameznikov ter posameznic. Najboljši je bil Janko Trstenjak s 438 lesi, 2. Ivo Mlakar 429, 3. Roman Krznar 422, 4. Mirko Grobelnik (vsi železarna) 420, 5. Pavel Šimenc, Inštalater, 417. Pri ženskah je bila najboljša državna prvakinja Marica Jezeršek (občinska skupščina) s 402 podrtima kegljema, 2. Boža Belaj 379, 3. Fricka Mačič 378, 4. Jožica Kropivnik 356 itd.

Zmagovalni ekipi ter najboljšemu posamezniku in posameznici so bili podeljeni lični pokali, drugim pa spominske diplome. Čestitamo!

Omeniti moramo še neprijetnost te sicer množične in odlično organizirane prireditve, in sicer to, da niti tekmovalci niti občinstvo niso imeli prostora v avditoriju, ki je sicer dovolj prostoren, toda bil je ves zaprt s celimi skladovnicami stolov, žimnic in podobno navlako, ki so jo uskladiščili gostinski delavci Doma železarjev v športnih prostorih, ki jih upravlja KK Fužinar. Padale so upravičene kritike od tekmovalcev in maloštevilne publike, ker niso imeli niti toliko prostora, da bi se lahko pripravljali za nastope.

Upajmo, da je padla kritika na plodna tla in da se kaj podobnega ne bo več ponovilo na bližnjih tekmovaljih.

O. H.

TROBOJ CARINE, DIMNIKARJEV IN MILICE

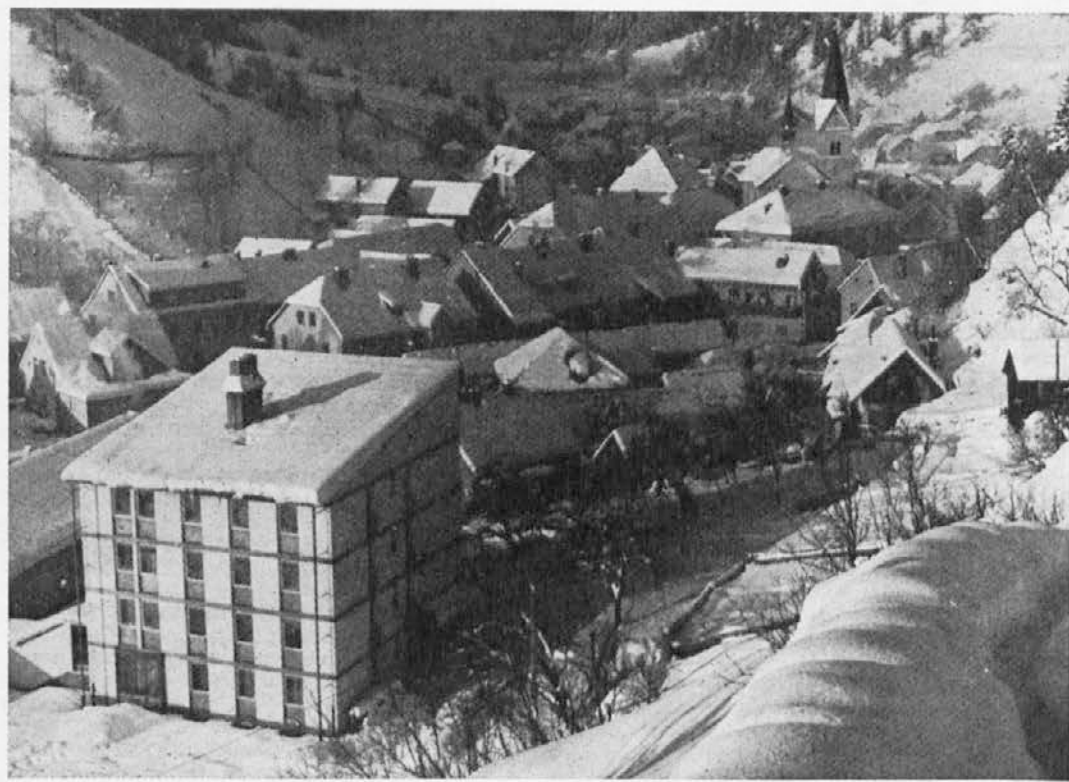
Ponovno je oživel tradicionalni troboj med cariniki, dimnikarji in milico. Tekmovali so v kegljanju 4 × 20 lučaje, nato so streljali z zračno puško in končno so se pomerili še v šahu.

Rezultati:

Kegljanje: zmagala je milica z 260 podrtimi keglji pred dimnikarji 253 in cariniki 239. Najboljši je bil Ignac Radjenovič (LM). Sklenili so, da se bo v bodoče igralo na 50 lučaje.

Streljanje: tudi v disciplini z zračno puško so bili pripadniki milice nepremagljivi, saj so dosegli kar 286 krogov. Sledijo jim dimnikarji 248 krogov ter carina z 215. Najboljši je bil Lojze Breznik (LM) s 85 krogi.

Šah: v šahu so zmagali dimnikarji. Zbrali so 5 točk, enako število točk so dosegli tudi cariniki, vendar je odločila o prednosti zmaga dimnikarjev na prvi deski.

Bela Črna

Foto: A. Sertel

FRANC VINDIŠ

Dragi Franci!

Dovoli mi, da spregovorim nekaj besed v imenu sodelavcev valjarne. Težko nas je prizadela vest, da te ne bo več med nami. Ko smo si še v starem letu zaželeli

srečno novo leto, nismo vedeli, da te bo zahrbtna bolezen tako hitro ločila od nas. Kot dobrega delavca in zvestega tovariša, skrbnega moža in očeta te bomo težko pogrešali. Ohranili te bomo v trajnem spominu.

Na širnih ptujskih poljih si začel delati, kot zrel mož si pred trinajstimi leti prišel

Končni zmagovalci tega troboja v vseh disciplinah so bili pripadniki ljudske milice z 11 točkami, enako število točk imajo dimnikarji, medtem ko so cariniki s 5 točkami na tretjem mestu. Vsem nastopajočim, zlasti pa zmagovalcem, naše iskrene čestitke z željo, da bi bilo še več podobnih tekmovanj.

O. H.

v naš kolektiv. Na Koroškem si si ustvaril novi dom, vključil si se med nas, postal ponosni 10-letni jubilatant dela. In zdaj si ostal med nami za vedno.

Dragi Franci, naj ti bo lahka koroška zemlja! Tvoji družini in drugim sorodnikom v imenu sodelavcev in sindikata valjarne izrekam iskreno sožalje.

Valentin Obretan

JANUARJA SO NASTOPILI DELOVNO RAZMERJE

Franc Hudrap — PK, Ivan Božič — NK, Franc Pangerc — KV, Andrej Erjavc — NK, Hubert Jazbec — NK, Stanko Godec — NK, Anton Slavič — PK, Blaž Pšeničnik — NK, Štefan Aleško — NK, Jože Kanovnik — KV, Ludvik Premrl — KV, Mirko Špegel — NK, Ivan Prilasnik — NK, Lovrenc Filip — KV, Viktor Kotnik — NK, Jože Mencinger — PK, Alojz Polc — PK, Silvester Janežič — PK, Viljem Toplak — VK, Anton Pobrnjak — PK, Stanko Goričan — PK, Silva Levičar — NK, Boris Škrubej — SS, Jurij dipl. inž. Pratkanar — VS, Bine Čare — SS, Adolf Pečnik — KV.

Danica Kunc — NS, Frančiška Zagernik — NS, Marta Igerc — SS, sprejete za določen čas.

ODŠLI SO IZ PODJETJA

Marjana Kušej — SS, Jože Ravlen — SS, inž. Emil Rodič — VSS, Franc Vindiš — NK, Aleksander Obreza — KV, Jože Lešnik — NK.

PLANINSKO DRUŠTVO RAVNE NA KOROŠKEM VABI

vse svoje člane in druge ljubitelje narave na REDNI LETNI OBČNI ZBOR, ki bo v soboto, dne 21. februarja 1970, s pričetkom ob 17.30 v Domu železarjev.

Vsi, ki gojite srčno kulturo do gorá, odzovite se temu vabilu in izkažite vdanost svojemu društvu; dajte svoj prispevek k širjenju ideala planinstva ter k rasti človeka v ljubezni do prirode.

S planinskimi pozdravi!

Odbor PD

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega dobrega moža in očeta **FRANCA VINDIŠA** se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so nam pomagali v najtežjih dneh. Hvala za vse vence in darove. Hvala prevaljskemu zdravniku, ki je rajnega obiskal na predvečer njegove smrti, hvala gospodu Kotniku in drugim govornikom ter ravenskemu pevskemu zboru.

Iskrena hvala tudi vsem tovarišicam in učencem ravenske osnovne šole, sodelavcem železarne ter mladini Tolstega vrha in Dobrij.

Žalujoča žena Urška
z otroki in sorodniki

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža in očeta

MARTINA RATAJA

se iskreno in toplo zahvaljujem za sočustvovanje vsem, ki so ga v tako velikem številu spremljali na zadnji poti in darovali vence.

Hvala sodelavcem železarne Ravne, društvu upokojencev, društvu Zveze borcev Kotelj in Leš, kolektivu rudnika Mežica ter govornikom, pevcem in godbi železarne Ravne.

Žalujoča: žena in sin Vido

AVTO-MOTO DRUŠTVO VABI

V četrtek, 19. februarja 1970, ob 17. uri bo v sejni sobi SZDL na Čečovju občni zbor avto-moto društva Ravne na Koroškem.

K čim večji udeležbi vabi

odbor

V objemu zime

Foto: F. Kamnik

Začeli smo uspešno — doseženi uspehi nas bodrijo

V novoletnem članku je direktor železarne podal predvidevanje, da bomo v letu 1970 dosegli 400 milijonov dinarjev realizacije. Januarski dosežki nam potrjujejo delovno sposobnost in učinkovitost vsega kolektiva železarne Ravne.

Prodali smo namreč prvič v zgodovini naše železarne prek 10.000 ton naših proizvodov v enem mesecu. Točna številka prodanega blaga znaša 10.856 ton, od tega je bilo izvoženih kar 6577 ton ali 60 %.

Zavedati se moramo vsi, da se nahajamo v času izredne konjunkturo in to moramo izkoristiti v tem smislu, da mesečno naredimo in odpremo čimveč proizvodov. Na ta način bomo zmanjšali tudi zastanke, ki smo jih dolžni našim kupcem še iz lanskega leta.

Po oceni bomo dosegli skupno prodajo v vrednosti 32,5 milijona dinarjev že v mesecu januarja 1970. Letni načrt, ki ga je sprejel delavski svet podjetja za leto 1970, se torej že uspešno uresničuje.

Z dobro organizacijo vsega dela ter s pridnostjo in požrtvovalnostjo vseh naših sodelavcev bo uspelo prebiti »letni zvočni zid« 400 milijonov dinarjev, obenem pa doseči tudi višje osebne dohodke, ki so s tem načrtom predvideni. F. B.

OBRATNE NEZGODE ZA JANUAR 1970

Franc Babin, topilnica II. — na poti iz topilnice v kovačnico je padel in si izpahnil ramo.

Ivan Štruc, valjarna — pri kotaljenju grede si je poškodoval dlan desne roke.

Stefan Košak, topilnica I. — klešče za prenašanje ingotov so ga stisnile za palec desne roke.

Peter Plevnik, kovačnica — kovanec se mu je skotalil na nart desne noge.

Alojz Čurč, kovačnica — pri zbijanju zagode si je poškodoval palec desne roke.

Ivan Navodnik, termoelektroenergetski obrat — drobec apna mu je padel v oko.

Zdravko Burjak, strojni remont — planska plošča se mu je skotalila na levo nogo.

Drago Mezner, mehanska obdelovalnica — sredinec leve roke je dobil med vodila in stranski ščit, pri čemer mu je odrezalo sredinec v drugem sklepu.

Karel Krevh, čistilnica — pri brušenju ulitkov mu je padel tujek v oko.

Ivan Zorman, čistilnica — pri prekladanju ulitkov se je opekel po dlan desne roke.

Franc Kobolt, topilnica II. — ko se je kokila prevrnila, ga je oplazila po gležnju desne noge.

Mirko Prapertnik, strojni remont — vodna črpalka mu je padla na prste desne roke.

Edvard Mezner, strojni remont — plug na transportnem traku mu je poškodoval hrbet leve roke.

Kristijan Dvornik, livarna — livarski okvir se mu je skotalil na gleženj desne noge.

Marija Kotnik, livarna — aluminijast jedrniki ji je padel na sredinec leve roke.

Anton Strah, valjarna — pri nakladanju grede si je poškodoval mezinec.

Fanika Jambrošič, čistilnica — pri brušenju ulitkov ji je padel tujek v oko.

Andrej Zagernik, vzmetarna — pri prekladanju vzmetnih listov mu je en list padel na prstanec.

Karel Kac, livarna — pri sklapanju form si je poškodoval kazalec leve roke.

Franc Tomc, valjarna — pri razkladanju zabojev mu je eden padel na stegna obeh nog.

Stanko Pogačnik, kovačnica — kovanec se mu je skotalil na nart desne noge.

Obrnite!

Ugodnosti in usluge, do katerih imajo člani AMZJ pravico v letu 1970

1. Kreditno pismo za inozemstvo v vrednosti 500 sfr.

2. Kreditno pismo za Jugoslavijo v vrednosti 800 din.

3. Mednarodno knjižico za kampiranje (CCI).

4. Štiri kupone za brezplačne usluge SPI, po navodilu »Pomoč-informacije« (v Sloveniji poseben režim). Člani AMZS imajo na območju Slovenije pravico do neomejenega števila brezplačnih intervencij službe »Pomoč-informacije« (plačajo samo material). Kupon, ki ga prevzame služba SPI, ima samo statistično vrednost, ne glede na trajanje intervencije in na kilometražo, ki jo je v primeru potrebe prevozilo vozilo SPI. Navedena ugodnost velja samo za popravila okvar, ki so nastale med vožnjo na cesti in ogrožajo varno vožnjo.

5. Dva kupona za brezplačne pravne nasvete v organizaciji AMZS in pri njenih odvetnikih, s katerimi ima AMZJ sklenjene pogodbe.

6. Usluge vlečne službe AMZJ po ceniku za člane.

7. Usluge v tehničnih centrih in servisnih organizacijah AMZJ po ceniku za člane.

8. Usluge pri nakupu bencinskih bonov za inozemstvo, carinsko dokumentacijo, pri mednarodnih vozniških dovoljenjih, označbah, avtokartah itd. po ceniku za člane.

9. Usluge v turističnih birojih, avtokampih, letoviških organizacij AMZJ po ceniku za člane.

10. Usluge s popustom pri delovnih organizacijah, ki so vključene v sistem »AMZS PRIPOROČA«.

11. Člani AMD imajo v servisni delavnici AMD Ravne 10% popust pri urah.

Poljub

On: »S tem poljubom sem ti vse povedal. Si razumela?«

Ona: »Ne! Prosim, povej mi še enkrat!«

To bo pust!

ZA PUST O POLITIKI V ZGODOVINI

Politika je kot klavir in prostitucija: treba je začeti v mladosti, če ne ni uspeha.

De Gourmond

Politika je odvisna od državnikov približno toliko kot vreme od zvezdoslovcev.

De Gourmond

Državnikom je politika kot kurtizanam ljubezen — poklic.

Tournier

Jaz bom napovedal vojsko, filozofi pa naj si izmislijo opravičilo.

Friedrich II

Vojskovanje je umetnost uničevanja ljudi, politika pa umetnost varanja.

D'Alembert

Če bi v republiki rastlin bila pravica splošnega glasovanja, bi koprive premagale vrtnice in lilije.

Arréat

Ljudje, ki imajo radi resnico in lepoto, se ne morejo ukvarjati s politikom, ki se ne bavi ne z resnico ne z lepoto.

D'Barbey Aurevilly

Politika se mi zdi kot ogromno dvigalo, h kateremu je prišlo veliko število ljudi, da bi dvignili — muho.

Clemenceau

Lepota

»Možiček, pravkar prihajam iz kozmetičnega salona!«

»No, kaj je bil tako poln, da nisi prišla na vrsto?«

Življenje je komedija za tiste, ki razmišljajo, in tragedija za tiste, ki čustvujejo.

E. Wallace